

# DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal  
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS  
Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.  
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

## Dr. Baltazár Dezső püspök 1933. évi jelentéséből részlet.

Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyház-  
kerületi Közgyűlés!

Az Úrnak jóvolta újra egy esztendőre való napokat toldott földi napjainkhoz. Az élet e napok folyamán sem kedveskedett könnyűségekkel. A világháború következményei úgy lelkiekben, mint anyagiakban még most is éreztetik szerte e világon kártékony hatásukat. A világháborúban kiontott vér nem undorította el a világot, sőt állandó fegyverkezésével méreteiben minden eddigit felülmúlni ígérkező pusztításra készül. Valóban a végítélet előjelei mutatkoznak. Népek készülnek támadni a földkerekség egész színterén egymás ellen. Ama „pusztító utálatosság” körvonalai mind erősebben rajzolódnak ki a jövőendő ködfátyolán.

A népeknek és országoknak egymásközötti és belső életében a jognak, igazságnak és hitnek eszményei mind jobban-jobban elhomályosulnak s a nemzeti eszme különleges értelmezése mellett az erőszak kiváltsága rendezkedik be a hivatalos és társadalmi élet szerkezetében. Az új berendezkedés célja az emberszeretet kiirtása, hogy a pusztítás ádázatának útjából eltávolíttassék ez a gyönyörűséges tartalék. Innen magyarázható a pogány vallás visszaállítása iránti törekvés. Az eszményi tartalmától magát megüresített nacionalizmus képviselői tisztában vannak azzal, hogy az egyes embernek és az egyetemes emberiségnek a boldogsága más alapon nem valósítható meg, hanem csak azon, amelyet a szeretet evangéliumának lényegében az Úr Jézus Krisztus vetett, de ők egyedül csak mint nemzetek akarnak boldogok lenni más nemzetek életének sírhalmain. Készek minden más nemzetséggel kipusztítására, s hogy ezt a programot a nép egész tömegével elfogadhatóvá tegyék,

igyekeznek Jézus vallásának hitbéli gyökereit kiszaggatni a lelkükből, hogy a pogány vallás gyűlölködő önzése fekete fényében csak magukat lássák embereknek, minden más nemzet embereit vagy rabszolga eszközöknek, vagy pusztítás tárgyainak véres önzésük pogány oltárain. Másképpen nem lehet megérteni a keresztyénségtől pogányság felé hajló nép lélektanát. A mérges gázok irtóztató pokoljának megnyitására nem szabad reszketni a kéznek a Jézus evangéliumának szelíd, szerető szavára hallgató lelkiismeret intelmeitől.

A világ legtöbb államának életében vagy nyíltan bevallva, vagy tagadva és takarva, vagy egész meztelenségében vagy minősült formájában az erőszak diktatúrája kezd érvényesülni. Ez a tendencia a világon semmivel sincsen olyan ellentétben, mint az embert emberi méltóságra egyedül emelő s azon megtartani képes keresztyén szabadsággal. Ez a szabadság természetesen nem korlátlanúságot jelent, hanem olyan életet, amelynek irányát az Úr Jézus által kijelentett s kinek-kinek lelkiismeretébe beleírt törvények szabják meg s tartalmát az Úr Jézus példájának követése adja. Nem csodálkozhatik tehát senki se rajta, hogy mi, akiknek tanítója, prófétája és királya egyedül, mindenkor és mindenhol Jézus, hitünk ösztönével és tudatos bátorságával fordulunk minden jelenség ellen, ami eme felséges lelki elhelyezkedésünket bármely oldalról veszélyezteti. Ezt annál inkább merjük és akarjuk tenni s annál inkább cselekszük is, mert meg vagyunk Isten előtt s a történelem előtt állván, győződve arról, hogy nemzetünk, hazánk örökéletét biztosabb alapra helyezni nem lehet, mint arra az alapra, amely a Jézus tudományának és életének teljességéből, tiszteletéből és követéséből van összealkotva. Meg vagyunk győződve arról is, hogy az élet akármilyen csalárd volta

mellett sem tud olyan kényes helyzetet kitalálni, amelyben hitünk a helyesen értelmezett nemzeti érdekekkel összeütközhetnének. Ettől az álláspontunktól semmiféle tudománynak, semmiféle irányzatnak semmiféle szele nem fog sohasem elhajlítani. Ami most már ebben a viszonylatban a német protestantizmus helyzetét illeti, igazán nem csodálkozunk rajta, hogy az állam által történt kitaratottsága folytán az állami mindenhatóság diktatorikus berendezkedése keretében olyan szolgálati viszonyba került, mint amit a birodalmi egyház jelent. Jólesik látni, hogy a szolgálat igájával való lealázó megkötöttség kezd oldódni azoknak lelki hatása folytán, akik nem felejtették még el, hogy kinek a kalapácsa kopogott a wittenbergi templom ajtaján és hogy lehet ugyan Mózesnek is, Illyésnek is építeni hajlékot nemzeti kegyelet kezével, de azért Jézust kell látni a végrenézés szemével egyedül.

Bizonyos jelenségek nálunk is adhatnak alapot annak a feltételezésére, hogy a német példa nem éppen áll minden lélek rokonszenvének határain kívül. A tartózkodásra a tanácsot a római katolikus egyház tömör egysége, hagyományaihoz ragaszkodása, államunk testébe vagyoni erőkkel és jogokkal beidegződése és kétségtelenül nagyarányú lelki fellendülése adja. E fellendülés úgy a hit, mint a tudomány terén impozáns bizonyosságokra támaszkodhatik. Reánk nem lenne ez a kifejlődés semmiképp sem bántó, sőt öröm tárgya lenne, ha a fellendüléssel kapcsolatos erő és befolyás a társadalomban is, az államnál is olyan előnyök halmozását nem jelentené, amelyek aztán a mi hátravettetésünk keserű kenyerét jelentik.

A hitbeli fellendülés nyomai nálunk is tapasztalhatók. A kontemplatív hit mélyülése s a jócselekedetekben igazolt élő hit erősödése örömmel állapítható meg. Templomok, vallásos összejövetelek, konferenciák látogatottsága, az egyháztársadalmi élet lendületes szervezkedése, az adakozások mérvében a nehéz viszonyok mellett is tapasztalható előmenetel s a „Szereztetszövetség” minél több és több alkotásai kétségtelen bizonyosságai ennek.

Az egész egyetemes magyar református egyház tanügyének s a magunk egyházkerülete tanügyének szemlélete megengedi azt a megállapítást, hogy a tudomány értékelése kezd újra emelkedni affelé a magaslat felé, hol valamikor állott. Református egyházunk nemcsak a hitnek, hanem a tudománynak az egyháza is volt. Ez a kettős minősége tette nemcsak versenybíróvá, de versenygyőztesé is a magyar

nemzeti művelődés történetében átértékelhetlén érdemekkel. Az ősök által szerzett érdemek eleven szentet gyűjtenek a fejünkre. Vádolnak, ha vonakodunk; jutalmaznak, ha velük versenyre kelünk. „*Elvész a nép, amely tudomány nélkül való.*” Ez a tétel mindig igazság marad. A jó papnak holtig kell tanulni, hogy eredményesen taníthasson másokat. Így kell tenni tanítóknak és tanároknak is, de így az egyetemes papság elve alapján minden léleknek a lelki családban. A hittel az Istennek számolunk, a cselekedetekkel lelkiismeretünknek, a tudományunkkal a kívülvalóknak, akik tudományunk mértéke szerint mérik a tekintélyünket.

A tudomány kultuszában legfőbb hely debreceni kollégiumunkat illeti, amelytől az egyetemet s ennek különösen theologiai karát nem szeretem, nem akarom és nem is fogom elválasztani. Szemünk fénye a Kollégium mostan is. Fényének visszatükröződései többi iskoláink, gimnáziumaink, tanítóképzőintézeteink, polgári iskoláink, elemi iskoláink a kiváló munkaerők egész táborával s a törekvő ifjúság ezreivel. Jól esik megállapítani, hogy a méltányos állam elbánás segítségével is Kollégiumunk anyagi mérlege kezd örvendetes egyensúlyba jutni. Az állam segítsége a theologiai tanszéki hozzájárulással kapcsolatos nemes magatartásban jut kifejezésre. Minden reményünk megvan hozzá, hogy a Kollégium most készülöben levő új szervezésével virágzás útjára indul, amely virágzás főprincípiuma, hogy minden erkölcsi és anyagi erő az ifjúság közvetlen érdekét szolgálja. Az egyházkerület anyagi mérlege is kielégítő, amelynek kimunkálásában a tisztviselők fizetésének leszállítása éppen olyan szerepet játszik, mint a gyülekezetek legnagyobb részének áldozatkészsége.

A hit és tudomány területéhez tartozik a külföldi protestáns testvéregyházakkal való állandó érintkezés fenntartása, amiben dr. Révész Imre, dr. Kállay Kálmán, dr. Csikesz Sándor és dr. Erdős Károly egyházkerületi tanácsbíró uraknak van különösképpen méltánylandó része.

Diakonisszaképző-intézetünk lenyűgöző fejlődése olyan mozzanat, a ninek éppen úgy örvendezhetünk, mint a milyen mértékkel adjuk meg elismerésünket Nagy István vezető-lelkésznek, aki teljes tudatában annak, hogy e tisztere Istentől rendeltetett, az Ő dicsőségét apostoli buzgósággal szolgálja ezen a roppant fontosságú területen.

Az anyagi élet terén kedvező mozzanat az

Országos Református Jóléti Társulat által bevezetett temetkezési biztosítás és a Rollins-féle dollárkölcson konvertálása folytán a legsúlyosabb teher alatt görnyedő egyházak megsegítése. Természetes, hogy az általános anyagi romlás hatása sokkal mélyebb, mintsem abból részletintézkedések útján fel lehetne emelkedni. Csekély százaléktól eltekintve, népünk földműveléssel foglalkozik. Ennek a munkának igénye és érdeke és méltatása ma mélyponton áll a helyes gondolkodástól és megállapítástól elszakított egyetemes társadalomgazdaság előtt, amely azokat a gazdasági ágazatokat emeli a méltatás első helyeire, amelynek minden kétséget kizáróan csak függvényei a mindennapi kenyér munkájának. Minden építmény a földön épül. Az alap dőltevel dől az egész épület is. A dőlés kihatása az anyagi oldalról katasztrófálisan szokott átvetődni az erkölcsi oldalra is.

## Modern idők, emberek.

### I.

#### Tudod kérlek, az a mystikum!...

Az idő, a korszellem mindig kitermeli a saját speciális alakjait minden téren s így egyházi téren is.

Régebben, Jókai—Mikszáth korszakában az efajta alakok, urak, emberek, meg lettek örökítve, egy-egy pompás regény, novella keretein belül.

Ma is vannak humoros írónk. Ma azonban, bizonyos üzleti szellem jellemzi — tisztelet a kivételnek — írónkat is. Főcéljuk a legtöbb esetben a szórakoztatás. Magasabb cél, eszmény, ideál nem igen lelkesíti őket. S így aztán azon egyének, akik például a mai magyar protestáns egyházak gyöngítésében, lejárásában találják örömüket, gyönyörűségüket, — nem lesznek többé regények és novellák hősei.

Nekünk azonban, ha már ideáig jutottunk, hivatásunk, kötelességünk az efajta egyéneket, urakat, atyafiakat bemutatni, egyik-másik egyházi lapunk sorai között.

— Tudod kérlek, az a mystikum! — mondja egyik-másik vasalt nadrágban járó felebarátunk.

Amikor aztán eme pár szó kirepül ajkukon, akkor így folytatják tovább: A katolikusok szeretik a mystikumot, tehát övük a jelen és a jövő.

Aztán rátérnek arra, hogy miért nem nevezzük ki mi is a lelkészeket, miért engedjük a nép által választani?

— Én, kérlek — folytatják tovább — minden papot reverendába bujtanék. Behoznám a zászlót, a feszületet stb.

S mi, ma élő egyházi és világi emberek, nagyon sok esetben türelmes szívvel hallgatjuk végig, a mi vasalt nadrágú reformátorainkat. Nem vesszük észre, hogy azon hangok, szölamok, eszmék, amelyekkel szórakoztatni igyekeznek bennünket, voltaképpen az ellen-reformáció hangjai, hogy minden ilyen alka-

lommal Pázmány Péter lelke, szelleme beszél hozzánk, a huszadik század protestánsaihoz.

A világért sem óhajtom, hogy ilyen alkalommal Matkó és Pósházi modorát kövessük. „A vén bial orrára vaskarika” — című írásművek korszaka lejárt. Annyit azonban, szerény véleményem szerint bizvást megtehetünk, miszerint azon felebarátainknak, akik társalgásukat ezen szavakkal kezdik: Tudod kérlek, az a mystikum! — ennyit őszintén megmondhatunk: Annyit értesz a mi dolgainkhoz, mint a hajdú a harangöntéshez.

### II.

#### Miért nem vagyunk mi kérem, egy valláson!?

Ez is az új idők hangja.

Ezen szölamot még az 1920-ik évben egyik itteni tanfelügyelő úrtól hallottam először.

Valami hivatalos ügyben jártam nála s ezen szavakkal fogadott: Miért nem vagyunk mi kérem egy valláson?

S majd rátért arra, hogy milyen nagy erősségünk volna, ha mi magyarok mindnyájan egy valláson volnánk. Hangja ma is fülembe cseng, amint hangsúlyozza erősen és szaporán: Miért nem vagyunk mi kérem egy valláson!?

Jól emlékszem még ma is, hogy a mikor ajtaját bezártam, hirtelen az jutott eszembe, hogy immáron húsz esztendeje hirdetem az ígét városokon, falvakon, mind alkalmas, mind alkalmatlan időkben, de még ezen szavakat senkisémet intézte hozzám: Miért nem vagyunk mi kérem, egy valláson?...

Néhány év elteltével, néhai Vass József miniszter foglalkozott a magyarságnak egyvalláson levő gondolatával, egyik szónoki beszédében.

Nem régen a jelenkori hercegprimás ajakáról hangzott el efajta óhaj, gondolat.

Természetes dolog, hogy nekünk ma élő reformátusoknak ezeket a hangokat, szölamokat, óhajokat, válasz nélkül hagynunk nem lehet és nem szabad. Nem lehet még pedig azért sem, mert az efajta eszmék, óhajok cáfolatlanul hagyása, — az elhallgatás következményeinek lavináját zúdítja felénk. Mert örök igazság marad ama példabeszéd: Aki hallgat — beleegyezni látszik.

Szerény nézetem szerint idevonatkozólag többirányú választ adhatunk. Ezen válaszadásnál azonban mindenkor szemelőtt tartandó, miszerint hazánk és egyházunk sorsa egymástól elválaszthatatlan. Idevonatkozólag szerény felfogásom a következő: Ha Magyarországot négyszáz évvel ezelőtt, amikor alig élt itt két-három millió lélek, protestantizmus nélkül fenntartani nem lehetett, akkor ma, amikor csonka hazánk területén, alig 13 vármegye területén nyolc millió s néhány százezer lélek él, protestantizmus nélkül többé fenntartani nem lehet. A lélekszám növekedésével együtt ugyanis a fejlődés, a haladás alapvető törvényei szerint, fokozódott, növekedett a különféle világnézletek, szellemi áramlatok harca is. S nem valami nagyfokú elmélyedés, következtetés szükséges ahhoz, miszerint belássuk azt, hogy a katolikumra nézve is, kedvezőbb lesz a jövő, ha itten-ottan vallásos ellenzékkel áll szemben. Nem pedig olyan ellenzékkel, amelyik a spanyol és muszka atyafiak példájára felperzseli a kolostorokat s holmi lekvár-főző üstben főzőgeti a jámbor,

szelid életű papokat, barátokat, apácákat, szerzeteseket.

Csak jobb az reám nézve, ha itten-ottan a biblia igazságait olvassák a fejemre, mintha szöges ostorral, bombával és gépfegyverrel próbálnak az elvtársak igazságának magasztalára felemelni.

Ma különben is sokat beszélünk a Duna-medence problémájáról. Ehhez a problémához hozzátartozik a protestantizmus sorsa és jövője is.

Ausztria kistestű, de nagy szellemű néhai kancellárja Dolfusz, bizonyos katolikus korridorról álmodozott a protestantizmus és a byzantinizmus között. Nem tagadjuk, hogy Dolfusznak ebben a tekintetben némi igazsága volt. Hiszen ez a korridor meg volt régen is. Atyáink, elődeink azonban felismerve a helyzetet, a viszonyok súlyos voltát, ezen korridort páratlan életrealitással kipárnázták a protestantizmus létrehívásával.

Jó lesz hát egy kicsit vigyázni ama sokak által emlegetett korridorra.

Ne nagyon emlegessük egyik-másik szürke, jámbor református lelkipásztor előtt, a hivatalos termék, szobák falai között: Miért nem vagyunk mi kérem, egy valláson!?

Átmeneti törvények negligálásával, robbanás és katasztrófa szokott ott is bekövetkezni, ahol nem is várná az ember. Puskaporos hordók mellett óvatosan kell bánnunk a tüzzel, cigarettával és szivarecsutakkal.

Azt elhisszük, hogy ma már nálunk hatalommá lett az Actio Catholika. Dehát akcióznak itt mások is a Duna-medence táján, a görög-keleti atyafiak.

Mi ellenben magyar protestánsok nem igen akciózunk. Hazánkat azonban ma is nagyon szeretjük. Annýira, hogy hazánk jövődjéért, felvirágzásáért senki emberfiának a kedvéért sem leszünk a Duna-medencéjében egy valláson. Nem, már csak azért sem, mert mi is tiszteletben tartjuk gyermekkorunk anma feledhetetlen fogadástételét:

*Akár élek, akár halok,  
Vallásomhoz hű maradok!*

Baráth Imre.

## Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.\*

Írta: Dr. Nagy Sándor.

A diktálási és jegyzetírási rendszernek egyaránt volt hátránya és előnye.

Mindenekelőtt az volt a hátránya, hogy a tanulást lélekölővé és unalmassá silányította, az anyagot veszedelmesen szűkkörűvé s az ismeretet hézagossá és fogyatékosná tette. Ez utóbbi hátrányával különösen az akadémián jelentett elmaradást, mert itt a fejlettebb agyak több ismeretet is megbírtak volna, mint amennyinek az anyagát a kezek papírra vehették. Vele járt aztán — ez inkább az alsó tago-

\* Folytatás a szerző „Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.

zaton — az organizmus helyébe lépő merő mechanizmus, az öngondolkodás teljes kikapcsolódása. A tanuló a tárgyat kifejtés helyett egyszerűen elmondta és tollba diktálta, a tanító gondolkodás nélkül leírta, átvette és megtanulta. Hogy aztán ennek nyomában csak gépileges tanulás és értelem nélküli magolás járt, éppúgy érthető, mint ennek következménye: az eredetiség, az iniciatíva és az önerőre támaszkodó gondolkodás parlagon maradása. Öntudatosabb tanulók maguk is érzik e rendszerrel járó sok fogyatkozást s későbbi írásaikban sokszor ejtenek szót róla. Arany János pl. az ő hajdani iskolai munkáját unalmas, időlopó s csupán magolásra berendezett taposó malomhoz hasonlítja.<sup>47</sup>

Ezek ellenére iskolánkat elmaradottsággal vádolni nem lehet, mert ha előbb nem, de hátrább sem volt az akkori kor egyéb hazai iskolánk módszeres tanításánál. Igaz, hogy Németország e tájban a diktáló rendszerrel már régen szakított, de ott, mint említettük, a könyvszerzés lehetőségei kedvezőbbek voltak, mint nálunk. Egyébként a magasabb oktatásban a raptura ott is ismeretes volt, hazai iskoláinkban pedig éppen általános. Hunfalvi Pál pl. az ő késmárki iskolájának tanítási módszeréről ilyen kritikát mond: „Akármilyen legyen is oka e boldogtalan szokásnak, akár a német egyetemi füzetírás, akár szerzői hiúság, akár ügytelenségünk eltakarása, akár bizonyos számolás, hogy majd nem tudjuk mivel kihúzni az időt, akár kénytelenség, én nagyobb iskolai bünt nem ismerek a tollbamondásnál.”<sup>48</sup> A katolikus iskolák képét pedig egy katolikus pedagógus így rajzolja: „Egyik nap, vagy egyik órában földleírást, másikban históriát stb. diktál a professzor. És mit diktál? Üres szavakat, pusztá neveket, királyok geneológiáját, a nevezetes ütközetekből a hadiseregeknek különféle állásait, tehát mind olyan dolgokat, melyeket tanulni nehéz, a közéletre semmi hasznuk... de még az értelem körét sem tágitják, hanem egyedül az emlékezetet s ezt is csak szinlegesen s ideig-óráig gazdagítják. Igenis, iskoláinknak legkártekönyebb vétké, hogy későn-korán a tanulók emlékezetét zaklatják és terhelik egyedül.”<sup>49</sup>

De a diktálási rendszernek sok előnye is volt. Mindenekelőtt az, hogy szellemi túlterhelésre nem vezetett, amiből korántsem támadhat annyi hátrány, mint az anyagközlés esetleg túlméretezéséből. De az akkori viszonyokhoz mérten éppen elég is volt annyi ismeret, amennyit az iskola a maga diákjával közlött. Nem nyújtott sokat, de annak nyomán ala-

<sup>47</sup> Arany: Bolond Istók, II. ének:

A pálya fele útján félre vágott,  
Nem mint amolyan kirugó legény:  
De csüggeszté e taposó-malom  
Egyhangúsága és az unalom.

Iparkodott ő a becsületért  
Tanulni annyit a „tanárnak”,  
Hogy nem nevezik publice számárnak,  
S elfújta hangosan, amit nem ért:  
Jobb calculusa is alig egy párnak  
Lón, mire az esztendő véget ért:  
Azonban őt ez mind nem boldogítja,  
Sőt, hogy időt lop, azt érzi, gyanítja.

<sup>48</sup> Hunfalvi Pál: Emlékezés Késmárkra. Athenaeum, 1841.

<sup>49</sup> Beke Kristóf: A lélektudomány viszonya a neveléshez. Philosophiai pályamunkák. Kiadja a Magyar Tudós Társaság. 1845: 96.

pos, egységes és szerves összhang, szilárd kategóriák formálódtak ki. Ez a mult diákját biztosabban megóvta minden konfuziótól, mint a mai ifjút az a sok heterogén elmélet, melyet tanulókorában megemészteni, élete későbbi szakában pedig egymással összeegyeztetni nem, vagy csak nehezen tud. Aztán a jegyzetbe vett anyag feldolgozása után a régi diáknak még olyan nevelési tényező is állt rendelkezésére, ami a mai kor tanulója alig rendelkezik: bőséges szabad idő, melyet az önművelés terén hajlandóságának megfelelően értékesíthetett. Az anyakönyvtárnak abban a korban egyedülállóan gazdag és változatos anyaga bármely irányban érdeklődő tehetség előtt bőséges teret biztosított az önképzésre. Hogy Csokonai, vagy Arany kivételesen nyelvteljeséggé fejlődtek, pozitíve nem ugyan az iskolai munkának tulajdonítható, de annak már igenis, hogy magánszorgalmuk értékesítésére módot nyújtott. Arra hivatottak éltek is az alkalommal eredményesen, ahogy Arany mondja: „Hogy olvasott borúra és derűre Mohon systema nélkül szaporán. Mintha mit a világ nyomdái nyomnak, Fejébe kéne férni mind, a lomnak.”<sup>50</sup>

A fegyelem fenntartását az akadémián az iskolai törvények, az iskolai törvényszék és a hivatalos elöljárók, az alsó tagozat osztályaiban pedig a vezetőtanítók biztosították. Ez utóbbi helyen a fegyelmezés a tanító egyéniségétől függően igen változatos módokat alkalmaz, de mindenike körülbelül a pálcázásra ment ki. Kihágás számba ment, tehát pálcázás alá került a lustálkodás, a nemtanulás, sőt még a nehézfűzés is. Ez a módszer azután sok olyan intézményt teremtett, melyet a mai pedagógia éppen azért nem használhat, mert nyomában sok káros hatás jár. Ilyen volt pl. az aemulátor és a sedatortárság. Lényegében mindkettő ugyanazonos tisztséget jelentette. Azok a jó tanulók emelkedtek erre, akik a padok szélén ültek és a pad összes növendékeire felügyeltek. Feladatuk volt többek közt, hogy az óra elején, míg a tanító be nem jött, a gondjaikra bizott társakat a napi leckéből kikérdezték és tapasztalataikról a tanítónak jelentést tettek. Gondolható, hogy az a „NES” (nesciunt) felirással ellátott papírszeletke, melyek az aemulátor a készületlen tanulók névsorát a tanító kezébe juttatta, mily réme volt minden hanyag diáknak. De az is képzelhető, hogy ennek révén a sedatorral szemben a társak szívében mennyi utálatos indulat, sokszor egész életre kiható gyűlölet támadt. Mert hogy a „kikérdező”, vagy a „felvigyázó” a maga tisztét nem mindig az elfogulatlanság és a tárgyilagosság jegyében vitte és sok ártatlan társat juttatott büntetés alá, viszont sok hiba előtt pedig szemet hunyt, csak az vitatható, aki a gyermeki lélek törvénykönyvében nem járatos.

(Folyt. köv.)

**Tájékoztató.** Egyetemes szükségérzet kielégítésére vállalkoztunk akkor, midőn az örökkévaló Isten felséges színe előtt mély alázattal, de ugyanakkor a hívő emberek kockázatával elhatároztuk, hogy a lelkipásztori és nevelői munka tartalmasabbá és sikeresebbé tétele érdekében, tudományos alapvetéssel, de mégis mindig a kifejezetten gyakorlati célok szem előtt tartásával, 1935 januárjában megindítjuk

<sup>50</sup> Bolond Istók, II. ének.

az **IGAZSÁG ÉS ÉLET** című folyóiratot, amely évente tizszer, minden hónap elsején (a nyári két hónap, július és augusztus kivételével) fog megjelenni, két-két ivnyi (32 lapnyi), összesen tehát 20 ivnyi (320 lapnyi) terjedelemben. Miután pedig a folyóirattal a magyar református lelkipásztoroknak akarunk szolgálatot teljesíteni, előfizetési díját a lehető legminimálisabbra mérsékeljük, ugyanakkor azonban arról is gondoskodikunk, hogy azért a folyóirat nyomdai kiállítása is méltó legyen szellemi tartalmához és magas szociális célkitűzéséhez. Az „Igazság és Élet” évi előfizetési díja lelkipásztoroknak és vallásánároknak négy (4) pengő, vallásoktató lelkészeknek és segédlelkészeknek, valamint teológusoknak pedig három (3) pengő. Bátran állíthatjuk, hogy az „Igazság és Élet” lesz csonkább, ha ugyan nem a legolcsóbb folyóirata. Ezt pedig először is az teszi lehetővé, hogy a debreceni hittudományi kar és a sárospataki teológiai akadémia ezidei hallgatói nemes önkéntességgel egyetemlegesen és ugyanakkor egyéni elkötelezéssel elhatározták, hogy a folyóiratra előfizetnek s az előfizetési díjat három egyenlő részletben legációk után fogják kifizetni. Ifjú Timotheusainknak a lelkes elhatározása bizonyára a budapesti és pápai teológiai akadémiák hallgatói és lelkipásztoraink részéről is a cselekedeti bizonyosságtétel visszhangját fogja maga után vonni.

Az „Igazság és Élet” állandó rovatai a következők lesznek: 1. Rövid meditáció. 2. Gyakorlati bibliamagyarázat (exegetikai rész), melynél a tudományos exegezis előfeltételezettnek tekintetik s annak gyakorlati jelentőségű vonatkozásai lesznek elsősorban kidomborítva. 3. Elvi vagy tudományos rész, itt kerülnek tárgyalás alá az aktuális teológiai tudományos, világnézeti, dogmatikai, apologetikai problémák. A legmagasabb elméleti teológiai igények kielégítését már évek óta a „Theológiai Szemle” szolgálja nélkülözhetetlenül és teljes elismeréssel. Az „Igazság és Élet” feladata nem a Theológiai Szemle fölöslegessé tétele, hanem az lesz, hogy frissen és rendszeresen, tömören és mégsem elnagyoltan, tudományos alapvetéssel, de mégis a kifejezetten gyakorlati érdekek figyelembevételével sorakoztassa fel a legkülönbözőbb teológiai, elvi és világnézeti problémák megoldásait. 4. A folyóirat további rovataiban a lelkipásztori és nevelői munka kérdései fognak szóhoz jutni (igehirdetés, vallásos nevelés, evangélizáció, bel- és külmiszió stb. stb.). 5. Szolgálatot akarunk azáltal is teljesíteni, hogy református gyülekezeti életünk sajátos vonásaira, valamint református népünk lelki arculatára vonatkozó lélektani megfigyeléseket és feldolgozásokat egy külön, református hungarológiai részben fogjuk nyújtani. 6. Egyháztörténeti közleményekre is kiterjed figyelmünk, de itt is az lesz irányadó szempontunk, hogy közleményeinknek a lelkipásztori és nevelői munkában gyakorlati hasznát vehessék. 7. Vasárnapi iskolai és gyermekistentiszeleti vezérfonalról is gondoskodunk. 8. Kellő számú előfizető jelentkezése esetén időnként a folyóirat mellékletül egy-egy mintapredikációt is fogunk nyújtani, külföldi vagy hazai klasszikus igehirdetők tollából. 9. Végül a könyvismertetésekről teszünk még említést. Egy-egy évfolyam tíz számában a különböző teológiai szakcsoportok aktuális kül- és belföldi irodalma

egymásután kerül majd ismertetésre, mégpedig úgy, hogy minden egyes szám más-más szakcsoport könyveinek ismertetését hozza, de nem több, hanem mindig csak egy-egy szakreferens tollából. A könyvismertetések is gyakorlati célzatúak lesznek, a legfőbb irányadó szempont itt is az marad: mi hasznát veheti a lelkipásztor a szóbanforgó könyv elolvasásának. Az „Igazság és Élet”-ben ismertetett könyvek a folyóirat megszervezendő kölcsönkönyvtárában az előfizetők rendelkezésére állanak, akik azokat megfelelő portókölttség beküldése ellenében záros határidőre kikölcsönözhetik.

A folyóirat főmunkatársainak felkérése folyamatban van s ép ezért főmunkatársaink névsorát most még nem áll módunkban itt közzéadni. Azt azonban már is megemlíthetjük, hogy egyetemes egyházunk különböző egyházkerületeinek legkiválóbb erőit (lelkipásztorok, teológiai tanárok, vallásatanárok, vallásoktató-lelkészek) sikerült már eddig is főmunkatársainkul megnyernünk.

Az „Igazság és Élet” folyóirat ügyében minden megkeresés Dr. Vasady Béla felelős szerkesztő, illetve az „Igazság és Élet” szerkesztősége és kiadóhivatala címére, Debrecen, Központi Egyetem, küldendő.

Azok a lelkipásztorok, vallásoktató-lelkészek és segédlelkészek, akik az „Igazság és Élet” gyűjtőívén még nem jegyezték elő a folyóiratot, ugyanide levelezőlap útján jelentsék be előjegyzési óhajukat.

Annak nevében, Aki egyedül méltó arra, hogy Igazságnak és Életnek tekintsük, küldjük szét a tájékoztatónkat és gyűjtőívünket lelkipásztortestvéreinkhez, akik bizonyára már a rövid néhány sorból is látni fogják azt, hogy itt legexisztenciálisabb kérdéseikről lesz szó s hogy az „Igazság és Élet” megindításával mi valóban szolgálatot akarunk teljesíteni.

Kelt Debrecenben és Sárospatakon, 1934 szeptember havában.

**Dr. Révész Imre s. k.**  
egyetemi tanár.

**Dr. Szabó Zoltán s. k.**  
sárospataki okl. akadémiai tanár.

**Dr. Soós Béla s. k.**  
debreceni lelkipásztor.

**Dr. Vasady Béla s. k.**  
egyetemi tanár.

**Kellő számú megrendelés esetén** december első felében megjelenik: Mihás Lajos dadaí lelkipásztor „CSAK JÉZUST EGYEDÜL” című prédikációs kötete. A könyv október nagyságú 7 íven, jó papíron, körülbelül 21 közönséges és ünnepi beszédet hoz, melyek közül másutt még egy sem jelent meg. A cím minden egyes beszédre szorosán véve alkalmazható. Akik eddig megjelent bizonyágtételeit olvasták, tudják, hogy nem emberi bölcsességet, hanem evangéliumot hirdet. Ezen beszédei által Jézus arcának megragadó vonásait, eleven közvetlenséggel igyekeznek odaállítani a mai ember eszménykép nélküli, kereső lelke elé. A könyv előfizetési ára a bolti árnál jóval olcsóbb: 1 pengő 60 fillér és 20 fillér portókölttség annak, aki a lapon megrendelését november 30-ig beküldi.

**Esthajnali csillag ragyog.** Nagy Ferenc versei. Szerző kiadása. 1934. A sárrétudvari költő-papnak ez a negyedik verseskötete. Benne a maga életeről

tesz bizonyosságot, amely a falusi csendben meleg szemekkel nézi a világot és a multra emlékezik, amely elrohant és köddé lett. A gyűjtemény legszébb versei azok, amelyek vallásos érzését, Istenben való hitét éneklék. A magyar tanítóról és az öreg kántorról irt visszaemlékezéseimnél csak Jézus a gyárban című verse jobb. A családi élet szentségéről és szépségéről szóló versei igazi papi lélek megnyilatkozásai. Amerikai verseiben majdnem mindig a nosztalgia szólal meg, nem tudta az új világ lelkét leigázni, hazajött és itthon maradt. Az utolsó ciklus versei a költőt, a művészt állítják elénk, versek, amelyek a megszépült évek mélyéből szálltak fel és békítették meg a világgal és önmagával.

Nagy Ferenc a régi iskola híve, nem ad új zenét, sorai csendesen áramlanak tovább és jó megállni a mai élet dübörgő zajában a tiszta forrás felett, amely a kék eget és a békét tükrözi vissza. *D. F. P.*

**Új egyházi lap.** E hó folyamán jelent meg Gönczy Béla vésztői lelkipásztor szerkesztésében a „Református Közélet” című negyedévenként megjelenő folyóirat első száma. Az újonnan megindult lap az egyházi élet gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. Előfizetési ára egy évre 3.20 P. Szeretettel köszöntjük új laptársunkat.

## Hírek az egyházmegyékből

### AZ ALSÓSZABOLCS—HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

**Az Alsószabolcs—hajdúvidéki egyházmegye közgyűlése.** (A kétfejű sas a bályi templomban. — *Miért nagy a tarcali templom?*)<sup>1</sup> Bartha László esperes és Rásó István gondnok elnöklete alatt október 22. és 23-án volt az őszi közgyűlés Debrecenben. Esperes, az éneklés után Bibliát olvasott és imádkozott. A gondnok megnyitó beszédét olvasta fel. Hálával és hódolattal emlékezett meg vitéz nagybányai Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának országglása 15. évfordulójáról, majd az 1734-ben tartott bodrogkeresztúri zsinat évfordulójáról. Most 200 éve annak, hogy az egyházkormányzatban való tevékenyebb és alkotmányos (biblikus) részvétel iránti készségüket a nem-lelkészi jellegű, (ügynevezett világi) egyháztagok kinyilvánították. Megállapította, hogy a 7210. sz. u. M. E. rendelet sem a tanítói fizetések, sem az iskolaügyek elintézése tekintetében nem hozta meg a várt és kívánt megoldást. Hajdúvármegye törvényhatósága foglalkozott ezzel a kérdéssel és felírt a kormányhoz az 5—6%-os iskolai (kultur)adó törvénybe iktatásáért érdekében és hasonló állásfoglalásra a többi törvényhatóságokat felhívta.

A gondnoki megnyitót és jelentést az esperes méltatta szép szavakkal. Beszédében megemlékezett Farkas István tiszáninneni református püspök egyházlátogató körútjáról, amely alkalomból ő is — bár tiszántúli, de szomszédos egyházmegye esperese — üdvözölte és vele Bály községben megjelenő elszorult szívvel látta a templom mennyezetén a bályi Patay család címerét a kétfejű sástól körülölelve, aminek az a magyarázata, hogy a református Patay-

családnak csak úgy engedte meg az elnyomó osztrák császár, magyar király a templom építését, ha címerét a kétfejű, osztrák sassal körülvéte. Úgy okoskodott a zsarnokság, hogy a „rebellis” magyar „eretnek” lemond inkább a templomról, de a kétfejű sas nem kell neki. Elgondolhatjuk mi csoda önmegtágadásba került, de mégis templom épült Bályon és a rettenetes címer ott maradt mai napig mementónak!...

Miért nagy a tarcali templom?... Ez is az elnyomással van kapcsolatban — ismertette az esperes —. Abban az időben csak annyi területen engedték meg a reformátusoknak a templom építést, amilyen helyre szorosán egymás mellé állva elfértek a reformátusok. Bályi Patay Sámuel összehívta a maga sok ezer hold földjéről embereit, cselédeit és akkora templomot építtetett Tarcalon, amilyen helyre ezek elfértek. Ezért nagy a tarcali templom, ezért van Bályon is templom, mert a régi világi embereink, uraink hithűsége politikai érzékenységnél is nagyobb volt. Az esperesi jelentés a lelkiek terén bizonyos javulást állapított meg, de annál szomorúbb egyik-másik egyház anyagi helyzete, az iskolafenntartásából folyó tartozások és adóhátalékok miatt. Az általános, országos kultúradó behozatala az orvosság!...

A számvevőszék jelentését, úgy a közigazgatási, mint a gyámpénztár költségvetését tárgyalta a közgyűlés. A gyámpénztárnál megdőbentő a hátralék. A lelkészek nem fizetik a járulékokat. Ezt az özvegy lelkésznék sanylik.

A Kálvineum 40,000 pengős kölcsönének 1/40-ed részét elvállalta a közgyűlés a közigazgatási pénztár terhére és évi 100 pengővel fizeti a tőkét és kamatot, úgyhogy senkit ne terheljen meg különösképen. Hasonló határozat hozatalára felkeri a testvér-egyházmegyéket is!...

A tanügyi bizottság jelentése az iskoláztatást, a vallásrököcsi állapotot, a szellemi színvonalat illetőleg megnyugtató és dicséretes de itt is felsír a jelentés az anyagi bajok miatt.

Az egyházkerületi határozatokat a közgyűlés tudomásulvette és végrehajtásukat elrendelte. Az egyházmegyei szabályrendeleteket a kerület jóváhagyta. Kihirdették és életbeléptettek.

A segédlelkészek elhelyezése érdekében is hozott a közgyűlés határozatot.

Egyházmegyénk felír a kerülethez, az Ottó hádiárvaház-alaphoz való hozzájárulás megszüntetése, helyette egyházkerületi árvaház számára való adakozás, illetve lélekszám szerint való hozzájárulás érdekében.

Egyházmegyénk a régóta vajdó hajdúnánási iskolaügyet is tárgyalta és örömmel vette tudomásul, hogy az jó úton halad a megoldás felé. (Magánértesülésem az, hogy ez az öröm korai volt!)

A polgári missziói egyház vallásoktató-lelkészt, vagy ha az nem lehetséges segédlelkészt kért, mert sok a vegyesház és sok a kárunkra kötött reverzális. A missziói egyház nagy területen fekszik. Több munkásra van szükség, az iskolásgyermek számát is nő. Fontos a vallásoktatás! Pártólólág terjesztett fel az egyházkerületre és határozottatott az is, hogy az olyan presbiter, aki kárunkra kötött reverzalist, hivataláról a törvény szerint lemondottnak tekintik.

A szokásos adókulcs-jóváhagyások, díjlevelek, segélykérések intézettek még el és a balmazújvárosi 140 hold földdel bíró Tar—Harangi-alapítványi iskola megszüntetése, illetve szegényalappá való átalakítása vétetett tudomásul. (Ez a Szeretetszövegséggel lesz kapcsolatos!).

Délután bírósági ülés volt. Súlyosabb természetű fegyelmi ügy nem fordult elő, inkább csak közigazgatási panaszok, sajnos tanítók részéről, akiket nem tudnak fizetni. Volt, aki konventi rendelkezésre hivatkozva kért engedélyt az esperestől arra, hogy igazát, illetve panaszának orvoslását közigazgatási úton kereshesse, mivel rosszakaratot tapasztalt a fenntartó részéről. Hogy ez beigazolódott-e vagy nem, nem tudjuk, de alig akarjuk elhinni is, hiszen Jézus mondta, hogy nem adhatunk követ annak, aki kenyeret kér tőlünk! Méltó a jó munkás, a Biblia szerint is, a maga bérére. Pogány ember küldhet kötelet a megélni nem tudónak, a keresztyén ember levágja és feléleszti, megmelengeti és útravalóval, jószóval vigasztalja.

(Balmazújváros.)

Kósa Béla.

A nyíracsádi református egyház október 31-én a reformáció emlékünnepe méltóképpen megünnepelte. D. e. istenitisztelet volt, amelyen a helybeli lelkész prédikált. D. u. ünnepély volt a templomban, melyen a gyülekezetbe vendégül érkezett Egerházy Lajos ORJÓ igazgató tartott előadást, ugyanakkor a reformáció okairól beszélt Osváth Ödön a debreceni főgimnázium történelem tanára. Tisza Istvánról halála évfordulója alkalmából megemlékezést tartott dr. Kovács Gábor körorvos. Szavalt Orbán László VIII. gimnáziumi tanuló és még más szavaltok és énekszámok tették széppé és emlékeztetővé az ünnepélyt.

#### BEREGI EGYHÁZMEGYE.

**Örömmünnep Tarpán.** A tarpai gyülekezet okt. 14-én örömmünnepet ült. E napon iktatta be Kelemen Gyula esperes az új lelkipásztort: Dr. Pinkóczy Gusztávot. Virágszönyeget hímeztek az ártatlan kisleányok a templomba vonuló új pásztor lábai elé, aki a beregi és szatmári református egyházmegye lelkészársadalmának szép koszorújában foglalta el helyét a szent asztal előtt. Az esperes a tarpai nagylelkészek szellemét idézte fel lelkes beszédében és elkötelezte az új pásztor a Krisztus nyomdokán járni és az egyház virágkorát megteremtő ősök példáját követni. Az új lelkész ajkán szent fogadalommá forrósodott az ige az Isten dicsőségének, az egyház és a haza virágzásának szent zászlójára felesküdt. A diszpresbiteri gyűlés és a szívből fakadt sok üdvözlés után népes bankett zárta be a lélekemelő ünnepélyt, amely biztató jel és szép elhatározás vetésének boldog reménységével tölté be a lelkeket... A növekedést adó Isten áldja meg a régi gyülekezetet és az új pásztor, hogy mindenedet az Ő dicsőségére cselekedjenek.

**Új lelkész Tarpán.** Dr. Darányi Mihály volt tarpai és dr. Pinkóczy Gusztáv volt számossályii lelkészek, a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása mellett lelkészi állásukat elcserélték. Dr. Pinkóczy Gusztáv új tarpai lelkészt október hó 14-én iktatta be állásába Kelemen Gyula esperes. A hatalmas tar-

pai templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezet előtt tartotta meg az új lelkész beköszöntő-beszédét, kit a hívek nagy lelkesedéssel fogadtak szeretetükbe s akitől nagy és szép eredményeket vár a gyülekezet. A szomszédos lelkipásztorok közül tízen vettek részt a templomi ünnepélyen, mely után 100 terítékes közbéd következett az iskolatermében. Isten áldása legyen az új lelkészek munkáján!

**Elismerésre méltó cselekedet.** Tarpa nagyközség képviselőtestülete legutóbb tartott gyűlésében 20,000 pengő segélyt szavazott meg a nagyon eladósodott tarpai református egyház támogatására azzal, hogy ez az összeg még ez év folyamán kifizetetik az egyháznak. Minden remény megvan rá, — hogy a felsőbb hatóságok hozzájárulnak e dicséretes jóindulat gyakorlati keresztülviteléhez. Köszönet érte!

**Vásárosnaményban** méltó módon ünnepelte meg a gyülekezet a reformáció emléknapiját. Október 31-én délelőtt cca. félezeren vettek úrvacsorát, este pedig gazdag műsorral emlékünnepe volt a templomban. Imádkozott és bibliát magyarázott dr. Pinkóczy Gusztáv tarpai lelkész. Szavalt dr. Máthé Béláné, a Nőegylet elnöknője. Előadást tartott Kelemen Gyula esperes. Énekelt a Református Énekkar. Záróimát mondott Rácz Jenő segédlelkész.

#### A BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE

A békésbánati egyházmegye közgyűlése okt. hó 19-én volt Szegeden. Dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok az álmosdi ünnepséggel kapcsolatban Boeskey Istvánról emlékezett meg, akinek államalkotó géniuszt jellemezte. Horthy Miklós bevonulásának 15 éves évfordulója alkalmával, mint szemtanu és résztvevő a szegedi kormány működéséről, a nemzeti hadsereg megalapításáról a Fővezér nemzetmentő munkájáról olyan részleteket ismertetett, amelyeknek a történelem számára fent kell maradniok. Ezért egyházmegyei közgyűlés elhatározta, hogy ez a megnyitó beszéd nyomtatásban is megörökíttessék.

Az egyházmegyei közgyűlésen magas színvonalú elvi vitát idéztek fel új egyházi törvényeink miként való végrehajtásának kérdései. Ezek között különösen az I. tc. 29. §-a végrehajtásának kérdése, amelyben két vélemény állott egymással szemben; az egyik, amelyik a választójog megnyerésének tényére, a másik pedig a fogadalom ünnepélyességére és az egyházi fegyelmzésnek önmagát alávetni akaró lelkülettel rendelkező egyháztagek számbavételére helyezte a súlyt. A másik vitát provokáló kérdés a presbiterek egyházépítő kötelességének teljesítését biztosítani akaró intézkedések kérdése volt, amelyben egyházmegyei közgyűlés arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvény rendelkezéseinek ismertetésén, a lelkipásztori gondozás ezirányú intenzív munkáján kívül más intézkedésre szükség nincs, illetve a törvényen túlmenő intézkedések célt tévesztenének.

A lelkészegyesületi többi előterjesztések és iskolaügyeken kívül az egyházmegye közigazgatási kérdéseit intézte el reggel 8-tól, este 7-ig a közgyűlés.

#### DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A debreceni református egyházmegye „konyári lelkészi-köre” folyó évi november hó 9-én Berettyó-

újfaluban tartotta őszi vándorgyűlését. Sok reménykedéssel siettek az alkotó-tagok erre a gyűlésre, mert az újabb időben igen megszapordtak a tenni-valók az egyházi életben és sok olyan kérdés várt megtanácskozásra, ami a lelkipásztoroktól egységes állásfoglalást kívánt. A gyűlés istentisztelettel kezdődött, amelyen a szolgálatokat Veress Bálint, Baja Mihály és dr. Szász Imre végezték. dr. Farkas Ignác debreceni segédlelkipásztor Bergson filozófiájának a a teologusokat érdeklő részéről tartott igen értékes előadást. Még sok kérdés felett eszmecserét folytattak és kicserélték gondolataikat sok olyan dologban, amelyek az utóbbi hónapokban kerültek az egyházi életbe. Igen nagy súlyt kölöszöntött a gyűlésnek az, hogy nemcsak az istentiszteleten, hanem a megbeszélések egyrészén is jelen volt Biharvármegye főispánja és a vármegye egész tisztikara. Dr. Hajdú Gyula és kedves felesége nagy körültekintéssel készítették elő a gyűlést és kedvességükkel igyekeztek vendéglátó házukban a legbensőségesebb hangulatot teremteni. Igen sok lelkihasználattal tértek haza a tagok és a vendégként megjelent szomszédos gyülekezetek lelkipásztorai is a gyűlésről, amelynek emléke sokáig megmarad a jelenlévőkben.

#### A CSONKA-NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYÉBŐL.

A csonka-nagyszalontai egyházmegye október hó 24-én tartotta egyházmegyei Presbiteri Szövetség értekezletét és őszi közgyűlését Komádiban Dr. Szarka Sándor egyházmegyei gondnok és Szabó István esperes elnöke alatt. A Presbiteri Szövetség értekezletén Dr. Paksy István egyházmegyei ügyész magas és lelkes előadást tartott az O. R. P. Sz. azon tételéről: „Hogyan vegyen részt a presbiter a gyülekezeti élet minden ágában?” ezzel összefüggésben közgyűlésünk elhatározta a presbiterkörü gyűlések tartását. Gondnok úrnak egyházi életünk minden mozzanatát felölelő megnyitó beszéde kapcsán közgyűlésünk hódolattal üdvözli Kormányzó urat áldásos kormányzóságának 15 éves évfordulója alkalmával. Kegyelettel emlékeztünk meg Balogh Ambrus volt sarkadi lelkész, nyug. esperesünk, Némethy János volt körösszakáli lelkész, Tukacs Lajos ny. esperes-lelkész, Dr. Herczegh Béla hevesnagykunsági egyházmegyei gondnok, Bírtha István debreceni főgimnáziumi tanár elhunytáról. Tudomásul vette közgyűlésünk Farkas László volt körösszakáli lelkésznek Kunhegyesre távozását s a helyére meghívott Szűcs Endre lelkészt állásában megerősítette. Közgyűlésünk színe előtt esküt tettek: Dr. Nagy Sándor egyházmegyei ügyész, Farkas Béla mezőgyáni és Oláh József zsadányi kántortanítók. A folyó ügyek elintézése után bírósági ügyekkel foglalkoztunk.

#### KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A középszabolcsi egyházmegye október 30-án, Nyíregyházán tartotta meg őszi közgyűlését. A közgyűlést Porzsolt István esperes bibliaolvasással nyitotta meg (I. kor. 12,21—37.), amely után szárnyaló-imádságban vitte a lelkeket Isten trónusához.

Dr. Nánássy Andor helyettes gondnok megnyitójában megkapó színekben festette az egyházak lelki és anyagi helyzetét, rámutatva, hogy ha vala-

mikor, úgy ma nem nélkülözhető a világiak önzetlen munkája.

A hatvan pontból álló tárgysorozatnak leg súlyosabb pontja a közszeretben és tiszteletben álló gondnoknak, Mikecz Istvánnak lemondása. Távozásával az egyházmegye olyan világi vezetőt veszített el, aki a legkényesebb tárgyaknál is megtalálta a kivezető utat, mert ember- és tárgyismerete a szeretettel párosult. Huszonhat éven át volt az egyházmegye tisztikarában, így minden egyházi ügyet ismert. Az a vezér volt, aki nemcsak a tisztéket, hanem az egyházközségek katonáit is névszerint ismerte. Itt azzal búcsúunk távozó vezérünktől, hogy a pihenés idejét Isten tegye számára kellemessé. Mi mindig szeretettel emlékezünk reá.

A mindenre kiterjedő esperesi jelentés hű képet adott az egyházak életéről s arról az erőfeletti munkáról, amelyet a lelkesek folytatnak a mostoha viszonyok között. Fájoan láttuk, hogy némelyik egyház már-már az elmerüléssel küzd. Az órállóknak majdnem magánosan kell dacolni a hullámverésekkel. Van egy olyan egyház is, ahol a teljes apathia kezd urrá lenni a lelkekben.

Annál inkább jólesett hallani, hogy a mostoha idők dacára is vannak áldozatos lelkek; hogy a nyíradonyi szórvány a templomépítésig erősödött.

A gyűlésen megjelent Egerházy Lajos ORJÓ igazgató további támogatását kérte a Temetkezési Biztosításnak, amit egyházmegyénk készséggel ígért meg.

A viszonyokra jellemző, hogy 13 bírósági ügyből 11 anyagi természetű volt.

### SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A szatmári református egyházmegyében a Sípós József nyugalombavonulásával megüresedett esperesi tisztségre szavazást rendelt el az egyházmegyei közgyűlés november 12. határidővel.

Kormány Lajos fehérgyarmati földbirtokos ny. református lelkész, a szatmári egyházmegye legidősebb világi tanácsbírója, több díszes tisztség viselője 78 éves korában elhunyt. Temetése október 27-én volt nagy részvét mellett. Halálát kiterjedt, előkelő rokonság szászolja.

Sípós József esperes búcsúzása alkalmával a szatmári református egyházmegyének 1934. évi október hó 12-én, Fehérgyarmaton tartott közgyűlése 67—1934. sz. alatt a következő határozatot hozta:

„Egyházmegyei közgyűlésünk meghajtja fejét a búcsúzó vezér, a távozó testvér: Nagytiszteletű Sípós József esperes úr előtt. Ebben a meghajlásban legnagyobb az elismerés, melynek lobogója a föld porát érinti, legbensőségesebb a hála, melynek virága szívünkben a lelke felé illatozik; legfelségesebb a dicsekedésünk, mely sasszárnyakon a kéklő magasságokba jár, s legalázatosabb Isten előtt való arcborulásunk, áldó imádságunk; hogy adta Őt minénkünk, Őt, ki magát tudta és akarta miérettünk adni.

Sípós József első volt: aki tudott utolsó lenni. Vezér volt: aki tudott közkatonának helyett poszton állani. Bíró volt, aki tudott irgalmas lenni. Orvos volt, aki tudott sebeket gyógyítani. Testvér volt, aki tudott szeretni. Pásztor volt, ki tudott szegényen gazdag legelők felé terelgetni. Esperes volt... nehéz idők kormányosa. Az árbc recsegett, a vitorla

foszlányokba rongyolódott, a bordázat nyögött, a vihar száguldott, a legénység zúgott, a népség örjögött: nemzet és haza, hit és egyház a halál torkában volt: és Ő állott... imádkozott.

Útja mélységeken vezetett át: s a lelke fénylő magasságok csillagain pihent. Kietlen puszták szomja gyötörte, perzselő homokja tikkasztotta s az élő vizek kelyhét érintette ajka. Lábát kő vérezte, ruháját tövis tépte, lelkét hatalmasságok keserítették, szívét testvérek szomorították és Ő az égő csipkebokornál állott s annak a melege hevítette, a tüze fényesítette az orcáját. Tudott tűrni és szenvedni, sebeket hordozni, megaláztatni. Nehéz időkben tudott bölcs... higgadt vezér, jó és szeretett esperes lenni.

Vele bezárul egyházmegyénk életében egy korszak, amely nehéz volt s Vele távozik egy ember, akit nélkülözni lesz nehéz. Esperesi tisztségéről való lemondását egyházmegyei közgyűlésünk fájó lélekkel s hálás szívének köszönetével elfogadja. Helyének betöltéséig őt az ügyek vezetésével megbizzza."

## GYÁSZROVAT

Idősb. Csikesz Sándor

nyug. református tanító, Dr. Csikesz Sándor teológiai tanár atyja, ki anyaszentegyháza iskoláit Drávafokon, Hódmezővásárhelyen, Kiscsány-Oszióban, Drávapalkonyán, Szaporczán 46 esztendőn át hűséggel szolgálta, közel negyedszázadon át volt a felsőbaranyai református egyházmegye tanítói körfelügyelője, hosszabb ideig tanítói képviselője, az egyházmegyei tanítóegyesület alelnöke stb., életének 75-ik esztendejében 1934 október 31-én Pécsen hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése folyó év november 2-án volt a pécsi köztemető halottas házából.

## KÜLÖNFÉLÉK

Kormányzó úr bevonulásának emléknapija. Folyó évi november hó 16-án volt tizenöt éve annak, hogy Magyarország Kormányzója Ófőméltósága, mint a nemzeti hadsereg fővezére a felszabadított ország fővárosába ünnepélyes bevonulását tartotta. Ennek, a Magyarország történetében fontos évfordulónak emlékére folyó hó 26-án az összes iskolákban a tanítás szünetelt. A szünetet megelőző napon a szünet kihirdetésével kapcsolatban a nap jelentőségét a tanulók előtt a tanárok, illetve a tanítók méltatták.

Ki volt Tisza István? A magyar nemzet s a magyar református egyház messze kiváló fiáról, gróf Tisza Istvánról emlékezett meg Benedek Sándor egyházmegyei főgondnok a tolnai egyházmegye közgyűlésén. Beszédéből jegyezzük föl e néhány sort: „Midőn 1913 június 13-án elfoglalta a miniszterelnöki széket, egész délelőtt apró adósegélyügyekkel foglalkozott a református konvent irodájában. Ezt az érzést magával vitte a haretérre is. Amint 1917 szeptember havában, mint huszárezredes, ezredéhez bevonult s értesült arról, hogy az előző hónapban őt huszárt — pap hiányában — egyházi szertartás nélkül temettek el, összeállott egy bibliai és szoltáros öreg altiszttel s pótolta az elmaradt szertartást. Az altiszt volt a kántor s Tisza István, az ezredes a pap. Remek imáját s a szertartásról feleségének írott levelét dr. Grósz Emil orvosprofesszor közölte az „Orvosképzés“ c. lap 1934. évi 3. számában. Ez a két történelmi

okmány Tisza István vallásos lelkületének és a magyar népért dobogó szívének örök fényessége."

**Nagy Református Konferencia Debrecenben.** A Budapestben megjelenő országos református egyháztársadalmi és egyházpolitikai hetilap a Református Élet, melynek szerkesztői dr. Ravasz László püspök és Muraközy Gyula budapesti lelképásztor, nagyszabású református konferenciát rendez november hó végén Debrecenben. A Református Élet debreceni konferenciájára a magyar reformátusság sok vezetője készül. Történelmi találkozó lesz ez, melyen testvéri közösségben a magyar reformátusság legjobbjai számot vetnek a mai élet minden kérdésével. Dr. Ravasz László és dr. Baltazár Dezső püspökök vezetésével sereglenek fel a református társadalom távoli vidékeiről, akik egyházukért, hazájukért, családjukért komoly felelősséget éreznek. A konferencia november 22-től november 25-ig tart. November 22-én este 7 órakor megnyitó ünnepi istentisztelet lesz a Nagytemplomban. Az igehirdetés tárgya: Az elhagyott források. „Tudom, kinek hittem.” Prédikál: Dr. Baltazár Dezső püspök. A konferenciák helye a Kollégium díszterme. A konferenciát Dr. Ravasz László püspök, a Református Élet főszerkesztője vezeti. A november 25-i vasárnapi ünnepi istentisztelet után délelőtt 12-1 óráig a Bika-szálló nagytermében matiné lesz, amelyen előadást tart: Dr. Ravasz László püspök: Új és régi Magyarország címen. Közreműködnek: Áprily Lajos, Koréh Endre az operaház tagja, a Dóczy-tanítóképzőintézet énekkara B. Szűcs Ferenc zenetanár vezetésével. Hisszük, hogy a magyar reformátusság egyik legerősebb, legősibb várában Debrecenben lelki seregszemle, belső erősödés, áldás lesz ez a konferencia új magyar társadalomért, jobb és boldogabb Magyarországaért, Istenországaért.

**Baja Mihály lelképásztorunk.** A Petőfi Társaság tagja, mint azt a múlt héten a rádió is közölte, folyó hó 3-án este a Szarvasi Öregdiákok Egyesülete felkérésére és körében Budapestben nagyszabású emlékbeszédet mondott „Emlékeim Szabolcska Mihályról” címmel. Az előadás, melyet nagyszámú közönség hallgatott, köztük dr. Ravasz László püspöknek, Dr. Szabolcska László temesvári esperes és neje, Dr. Szabolcska Mihály törvényszéki bíró családtagjaival, Dr. Raffay Sándor püspök, Návay Aladár rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, azonkívül kiváló művészek és írók, számos olyan adatot tartalmazott, melyek a nagy költő életrajzát kiegészítik, teljesebbé teszik. A nagy tetszéssel fogadott, gazdag tartalmú előadás, amelyért Raffay Sándor püspök mondott köszönetet, mint elnök, nyomatásban is meg fog jelenni, hogy így minél szélesebb körben elevenítse fel és ápolja a halhatatlan Szabolcska Mihály emlékét.

**Debreceni Szenezi Molnár Ének- és Zenekari Egyesület.** Ezzel a névvel alakult meg október hó 30-án délután a református egyházi tanásteremben az az énekkar, mely hivatva van református egyházunk zenei életét fellendíteni, a művészi karban való éneklést meghonosítani. — Céljánál, rendeltetésénél fogva tehát régi hiányt akar pótolni ez az alakulat. Ez magyarázza meg azt a körülményt, hogy a már működő énekkart nagy érdeklődéssel veszi körül Debrecen református és zenekedvelő társadalma. Évekkel ezelőtt már történt kísérlet ilyen jellegű énekkar munkába állítására a Templomegyesület keretében s jó ideig nagyszerűen is szerepelgetett az akkor is igen jó vezetéssel irányított énekkar, azonban nem talált minden vonalon olyan megértésre, mely feltétlenül szükséges az ilyen önkéntes vállalkozókból álló munka folytatására. Most reméljük, hogy a tapasztaltak alapján tudunk olyan megértést, támogatást és érdeklődést teremteni, mely azután biztosítja vállalkozásunk sikerét. Az énekkart négy kiváló karnagyunk vezeti: Csósz László, Szabó Emil, Szigethy Gyula és B. Szűcs Ferenc. Kitűnő emberek a maguk munkakörében, akikre nyugodtan bízhatjuk a nagy debreceni református egyház énekkarának vezetését. Az alakuló gyűlés nagy lelkesedéssel választotta meg az énekkar tisztikarát. A tisztikar tagjai a következők lettek: Díszelnökök: D. Dr. Baltazár Dezső, Márk Endre. Tiszteletbeli elnök: D. Dr. Kállay Kálmán, vitéz dr. Bessenyei Lajos. Elnök: Dr. Juhász Nagy Sándor. Ügyvezető-elnök: Mezey Béla. Társelnökök: Maklary Károly, Uray Sándor, Baja Mihály, Kolozsváry-Kiss László, Molnár Ferenc, Dr. Soós Béla, Dr. Baranyi János, Siposs Imre. Ügyész: Dr. T. Szűcs Géza. Főtáskár: Kálmár Gyula. Titkár: György Lajos. Jegyzők: Orsy Tóth Gáspár, dr. Györfly János. Pénztáros: Böszörményi Kálmán. Ellenőr: Dr. Erdélyi Sándor, Elek Imre. Köttatárosok:

Fekete Gizella, Fekete Sándor. Igazgatóság tagjai: özy, Koncz Aurélné, Dr. Vekerdy-Béla, Dr. Papp Ferenc, vitéz Csánky Adorján, dr. Veress István, dr. Szeremley Béla, ifj. Dr. Erdős József, Dr. Erdős Károly, Dr. Révész Imréné, Jakucs István, Dr. Görgey Márton, a v. o. lelkészek elnöke: jelenleg Kántor József, a tanítótestület elnöke: jelenleg Törös Károly. A választmány tagjai: Egyháztanácsként két kiküldött tanácsos, az énekkarból származóként öt-öt kiküldött énekes, Szele Miklós, dr. Nagy Sándor, Mocsáry László, Ormós Lajos, Dr. Herpay Gábor, a vallás-oktató-lelkészek, az énekesek, a művészeti bizottság tagjai: Elnök, ügyv. elnök: Dr. Baranyi János, Dr. Révész Imréné, a karmesterek csak tanácskozási joggal a főtáskár és a jegyzők.

**Kinevezések a debreceni tanárvizsgálóbizottságba.** A kultuszminiszter az 1934—35. iskolai évtől kezdődő öt évre a tanárvizsgálóbizottság elnökévé Dr. Mitrovics Gyula egyetemi tanárt nevezte ki. A tanárvizsgálóbizottság tagjai között vannak: Dr. Pap Károly egyetemi tanár, alelnök, Dr. Ady Lajos tanker, főigazgató, Péterffy László Dóczy-intézeti tanár, Dr. Zsigmond Ferenc egyetemi rk. tanár, dr. Benigny Gyula egyetemi rk. tanár, Dr. Rugonfalvy Kiss István egyetemi tanár és Dr. Tankó Béla egyetemi tanár.

**Igazgatói kinevezés.** Dr. Baltazár Dezső püspök Nagy József ORTE főtáskárt és Szendy István ORTE pénztárost az ORTE negyvenéves jubileuma alkalmából igazgatókká nevezte ki.

**Magyar misszionáriusnő szabadságon.** Molnár Mária misszionáriusnő, aki 7 éve dolgozik az Admirális-szigetekhez tartozó Mánusz-szigeten, a tavasszal hosszabb szabadságra jön haza Magyarországra, részben, hogy kipihenje a 7 év fáradalmait, részben, hogy felkeresse a református gyülekezeteket s előadásban ismertesse a mánuuszszigeti missziói munkáját. Utiköltséget a Magyar Református Külmisziói Szövetség gyűjtés útján óhajítja fedezni, ezért úgynevezett „Kilométer-jegyeket” bocsátott ki. Aki 1 drb Kilométer-jegyvet megvesz, 10 fillérért, az egy kilométerrel közelebb hozza Molnár Mariát hazájához. Kilométer-jegyek kaphatók a Külmisziói Szövetségben: Budapest, IX., Ráday-u. 15., II. 27. Telefon: 87—2—53.

**Félelmetes Tibet** címen a napokban hagyja el a sajtót a Külmisziói Szövetség új, érdekes kiadványa. A könyv cikkei behatóan foglalkoznak a tibeti étellel, a mult és jelenlegi tibeti missziói kísérletekkel és ismertetik, úgy a magyar, mint a külföldi aktuális külmisziói megmozdulásokat. A Félelmetes Tibet a Magyar Református Külmisziói Szemle III. száma gyanánt jelenik meg. A 100 oldalas kötet ára portóval együtt 1 P. Megrendelhető a Református Külmisziói Szövetségnél IX., Ráday-u. 15., II. 27.

**Döbrössy Lajos mohamedán misszionárius** visszautazott munkaterületére, a bulgáriai Sumenbe. Ajánljuk őt, munkáját és családját olvasóink imádkozó szeretetébe.

**Képek a spanyol protestantizmus küzdelmeiből** címen most hagyta el a sajtót egy igen érdekes füzet Parragh Lajos református segédlelkész tollából. Most, amikor Spanyolország a forrongás idejét éli, mindenkit érdekel az, hogy a spanyol reformátusok mily sok üldözöttség alatt élnek és mily hősiességgel védik hitüket és vallásszabadságukat. — A 16 oldalas füzet, mely a Missziói Füzetek sorozatában jelent meg, 10 fillérért kapható a Református Külmisziói Szövetségnél: Budapest, IX., Ráday-u. 15., II. 27.

**A Református Külmisziói Szövetség utazólelkésze** meghívásra szívesen meglátogatja a gyülekezeteket, hogy külmisziói kérdéssről vallásos-est keretében előadást tartson. Leveleim: Református Külmisziói Szövetség, Budapest, IX., Ráday-u. 15., II. 27.

**Most halt meg Munkácsy Krisztusnak modellje.** A kilencvenéves aggastyán teljes nyomorban pusztult el. Párisból érkezik a hír, hogy Munkácsy Mihály leghíresebb bibliai képének, a „Krisztus Pilátus előtt” című nagyalkotásának Krisztus modellje mindenkitől elfeledve, kilencvenéves korában Párisban meghalt. Barbuno Luiginak hívták a rőt-szakállú, eszményi arcú, firenzei olaszt. Egykor ő is festőnek készült, de az eset művészetet nem tartogatott sikert számára. Modell lett Párisban és így jutott összeköttetésbe Munkácsyval, aki akkor éppen Krisztus képére készült. Egy orosz festő vitte fel a mesternek műtermébe, ahol Munkácsy mindjárt a legkedvesebben fogadta. Végre megtalálta azt az embert, aki képzelete előtt lebegett és aki modellje lehetett az Istenember egyik legtökéletesebb festői képének. Barbuno a kép elkészítése után is sokáig Munkácsy modellje maradt.

A mester több tanulmányt festett róla. Ez az idő volt Barbuno fénykora. Munkácsy képeinek világhíre őt is szárnyára vette. Dívatos festők versengtek érte. Barbuno sokat keresett. Azóta azonban nagyot fordult az idő. A nagy bibliai és történelmi képek kora letűnt. Az új irány nem keresett eszményi embertípusokat és Barbuno ismét visszaszülyedt az ismeretlenség homályába. Öregségére nyomorba jutott, a Szajna hídjai alatt hált, míg most mindenkitől elfeledve, elhagyatva meghalt. Azt mondják, az éhség pusztította el.

**Egy régészársaság kiásta a jerichói királyi palotát.** A romok alatt egy kis agyagtáblát találtak, amely a Krisztus előtti 1500-as évekből való és három sor ékírásos szöveget tartalmaz. A tábla egészen megfeketedett a nagy tűz alatt, mellyel Józsué annakidején felegette a várost. A tudósok most igyekeznek megfejteni az ékírásos szöveget.

**A esikági világhiállításán az egyházak kiállítási csarnokában kiállításra került az őskeresztység egyik legrégibb emléke, az antióchiái kehely.** A színezüstről készült úrvacsorai kehelyt 1910-ben ásta ki egy arab keresztény. A kehely értéke felbecsülhetetlen, nemcsak azért, mert az őskeresztvény ötvösművészet egyik legkiválóbb remeke, nem is csak azért, mert állítólag az evangéliumoknál is régibb keletű, hanem különösen azért, mert Krisztusnak a legrégibb ábrázolása látható ezen a kehelyen.

**Régi keresztény templom** romjait ásták ki Mezopotámiában, ahol Dura város maradványai között kutat Rosztovcey orosz archeologus. A város romjai között találtak egy 232-ben épült keresztény templomot is.

**Mibe került a háború?** Dr. Butler Murray Nicholas, a newyorki Columbia egyetem dékánja kiszámította, hogy a világháború 30.000.000 életen kívül négyszázbillió dollárba került, ami több mint ezerháromszázbillió pengő.

**Keresztény család Naptára** 1935-re gazdag tartalommal megjelent. Megrendelhető a Sylvester könyvosztályánál, Budapest, VI., Hermina-út 37. Ára 40 fill.

**Hitler a szentírásból merít erőt.** A „Der Säemann“ német egyházi lap közli, hogy egy alkalommal az elmúlt nyáron diakonisszák keresték fel nyaralójában Hitlert. A szobájában meglepetten látták Nagy Frigyes és Bismarck képe között Luther Márton képét. Hitler a képekre mutatva, ezt mondta: „Ezek Németország legnagyobb fiai, akiket az Isten ajándékozott a német népek. Nagy Frigyesről tanultam a bátorságot, Bismarckról az államkormányzást. Legnagyobb tantom közöttük Luthert, aki bibliafordításával egybeforrasztotta a német népet.“ Az egyik diakonissza ama kérdésére, hogy honnan veszi az erőt, mérhetetlen nagy munkásságának elvégzésére, — a róm. katolikus Hitler elővéve zsebéből egy használatlót megkopott és összegyűrt újtestamentomot, így válaszolt: „az Isten ígéréből!“

**Kitüntetett tanítók.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a Magyar Ifjúsági Vörös-Kereszt Egylet végre-hajtóbizottságának felterjesztése folytán *Balogh Gábor* mándoki református elemi iskolai igazgatótanítónak, továbbá *Bán Árpád* hajdúnánási, *Csiha Gábor* hajdúhadházi, *Kajtorné Molnár Zsuzsanna* alsójózsai, *Kerékgyártó Éva* debreceni, *Füvészkert-utcai, Lengyel Anna* újfehértói, *özv. Valentiné Szabó Irén* újfehértói és *Virágh László* földesi református elemi iskolai tanítóknak, akik az Ifjúsági Vörös-Kereszt csoportok vezetésével és a Vörös-Kereszt eszméinek buzgó terjesztésével éveken át érdemeket szereztek, önként vállalt nemzetnevelő munkájukért elismerését fejezte ki.

A debreceni theologus ifjúság úrvacsoravételével kezdte meg ezévi munkáját. Az előző hét minden estjén a kollégiumi Oratóriumban áhítat volt igehirdetéssel. Dr. Kállay Kálmán, Dr. Erdős Károly, Dr. Varga Zsigmond, Dr. Vasady Béla, Dr. Révész Imre, Dr. Soós Béla, Dr. Illyés Endre voltak az összejövetelek vezetői.

**Az I. lelkészkepesítő vizsga** október 11-én kezdődött. Jelesen képesített: Balogh Oszkár, Bartha Tíbor, Bucsay Mihály, Dienes László, Farkas Miklós, Fehér László, Kádár László, Kovács Imre, Molnár Gyula, P. Nagy Elek, Ötvös János és Tamás Ferenc. Összesen: 12. — Jól képesített: Márton István, Nagy Dezső Sándor, Szalacsy József, Szalay Gyula, Szily Margit, Tömör Lajos, Vadon Sándor, Vajó Zoltán és Váry László. Összesen: 9. — Képesített:

Baczó Balázs, Bertalan Zoltán, Koszta József, Kovács József, Laki Lajos, Máthé Kálmán, Nagy Balázs Dezső, Nagy Sándor, Rapcsák Péter, Szendrey István, Szónok Béla, Tárczy Gyula. Összesen: 12.

**A II. lelkészkepesítő vizsgák** október 16-án kezdődtek meg. Oklevelet kaptak 20-an. Jeles: Bodonhelyi József, Németh László, Pákozdy László Márton, Seri András, Szabados László, Szenes László. — Jó: Besztercey László, Böszörményi Ede, Forró Imre Lajos, Keresztes Sándor László, Kovács Jenő Gyula. — Képesített: Bokros István, Csutoros Sándor, Fekete Lajos István, Hadházy Pál, Kocsis Béla, Murányi Zoltán Gyula, Oláh Béla Sándor, Vásárhelyi Lajos, Szabó Pál.

**Vallásnár-képesítővizsgák.** A budapesti Református Theológiai Akadémián október 16., 17., 18. napjain vallásnár-képesítővizsgálatok voltak. A legközelebbi vallásnár-képesítővizsga, megfelelő számú jelentkező esetén 1935 február elején lesz, ugyancsak a budapesti Református Theológiai Akadémián. Nyomatott tájékoztatót az érdeklődőknek díjtalanul küld az igazgatóság (Budapest, IX., Rádai-u. 28).

**Imaházszentelés.** Nagyváradon, alig egy évtized alatt, három imaházat épített a hívek áldozatos buzgósága. A harmadikat ezen a nyáron építették fel az őssi-telepen, mely a rohamosan fejlődött nagy város egyik új telepe. Az imaház felszentelése szeptember 30-án történt meg, lélekemelő ünnepség keretében. A felszentelést Sulyok István püspök végezte.

**Református tanítóképző a Felvidéken.** A felvidéki reformátusok konventje legutóbbi közgyűlésén kimondotta a református tanítóképzőintézet felállításának a szükséges-ségét. A református tanítóképző, amennyiben a szükséges anyagi eszközök előteremtetnek, 1935 szeptember hó 1-én nyílik meg Komáromban.

**A világ reformátusai Párisba zárandokolnak.** (Amerikai Magyar Reformátusok Lapja.) A jövő év augusztusában lesz 400 esztendeje, hogy Kálvin János Intituciói megjelentek. A világ reformátusai olyan ünnepségre készülődnek, amelyhez hasonló még kevés volt az egyház történetében. 1935 aug. hóban lesz a 400 esztendő évfordulója annak, hogy Kálvin Jánosnak „A keresztény vallás rendszere“ című hatalmas, korszakalkotó könyve megjelent. Kálvin könyvét I. Ferenc francia királynak ajánlotta. A református világ már most készíti a terveket ennek az évfordulónak méltó megünneplésére. Az ünnepségek színhelye Páris lesz s az egész világról oda fognak zárandokolni a reformátusok és presbiteriánusok. Doumergue miniszterelnök, aki már a köztársaság elnöke is volt, már most az élére állott a mozgalomnak, annál is inkább, mert ő maga is református ember, fivére a nagynevű Doumergue tanárnak, aki Kálvin legnagyobb és legjobb életrajzát írta meg. A miniszterelnök egyébként a toulousi református egyház tagja. A világ legkiválóbb református tudósait felkérték, hogy egy kiadandó emlékkönyv részére tanulmányokat írjanak, amelyek Kálvin munkásságának fontosságát lesznek hivatva tudományos alapon méltányolni. A párisi Nemzeti Könyvtárban, amely a világ legnagyobb könyvtárainak egyike, március 15-től április 15-ig kiállítás lesz Kálvin munkáinak első kiadásai-ból, valamint a nagy reformátor kéziratából. A kiállítás anyagának nagy részét külföldről szedik össze, olyan államokból, ahol Kálvin befolyása ma is nagyobb, mint a szülőföldjén s természetesen Magyarország Kálvin-emlékei is méltóan lesznek képviselve. Elő fognak adni egy szindarabot, amelynek tárgyát Kálvin életéből veszik s hangversekben mutatják be a reformátor korabeli egyházi zenét is. Az ünnepség nemcsak Párisra fog szorítkozni, hanem bőven jut belőle Kálvin szülővárosának, Noyon-nak is, ahol nagybecsű Kálvin-múzeum van. Poitiers városa szintén ünnepelni fog, mert a 26 esztendő Kálvin ott írta azt a nagy munkáját, amelynek most lesz a 400 esztendő jubileuma. Hasonló ünnep lesz La Rochelleben és más városokban is, amelyek Kálvin pályafutásában szerepet játszanak. Az ünnepségek-ből természetesen a svájci Genf sem maradhat ki, ahol Kálvin életének legnagyobb részét töltötte s amely várostól az ő neve, munkája és emléke elválaszthatatlan marad.

**Svéd törvény az iszákosok ellen.** A svéd kormány most tette közzé az iszákosok ellen 1931 június 12-én kiadott törvények bővebb magyarázatát. Eszerint minden községben fel kell állítani egy mértékletes életet ellenőrző bizottságot, amelynek hivatása az,

hogy a feljelentett, vagy felfedezett részeg embert figyelmeztesse iszákosságának következményeire, ami egyéni élete romlását, sőt családjának és nemzetének a kárát is idézi elő. E bizottság állandó felügyelete és nevelése alá fogja az ilyen részegeskedőt és ha az oktatás sem elégséges, akkor az állam által fenntartott gyógyintézetbe helyezi el az illetőt részben az állam, részben a részegeskedő anyagi terhére. Az internálás, illetve a gyógykezelés ideje rendszerint egy esztendő. Az intézetből való kibocsátás után is a gyógykezelt egyén felügyelet alatt marad.

**Ahol több egyházi adót akarnak fizetni.** A kolozsvári református egyházközség hídelvei parochiális körében, ahol a legszegényebb egyháztagnak laknak, száznegyvenkilenc olyan egyháztagnak akadt, aki önként kérte egyházi adójának a felemelését. Ezenkívül közel kétezer egyháztagnak vállalkozott arra, hogy egyházi adóján kívül még perselyben is gyűjt a templom, a szeretetintézmények és százéves iskolájuk fenntartása céljára. E perselyekbe nemcsak néhanapján fognak esetleg vendégeiktől kért filléreket dobni örízők, hanem valamilyen kötelezték magukat arra, hogy havonta beszállítják bennük jövedelmük tíz százalékát. Valóban felemelő és szép példa ez. Milyen más lenne a mi református gyülekezeteink élete, ha ráébrednénk hűveink mindenütt az egyházi adófizetés igazi jelentőségére. Ha nemcsak adót látnának benne, ha nemcsak tehernek tekintnék, de meglátnák azt, hogy milyen nagy kiváltság az, hogy mi az Isten ügyének szolgálhatunk s a Krisztus egyházát építhetjük filléreinkkel.

**Boeckay-hajdúemlékműről jelentés és elszámolás.**

Nagytisztelétű és Nagyságos Előkészítő bizottság!

Mielőtt a bizottság elé terjesztem a Boeckay-hajdúemlékmű elszámolását és kérem megerősítését és jóváhagyását, szabad legyen jelentésemet az alábbiakban megtennem:

Jól tudja a bizottság minden tagja, hogy az álmosdi református presbitérium erőfeszítésével kezdtem el a kiélezített előkészítőbizottság munkáját, oly sok nehézség dacára is, sikerrel bevezetett a hajdú ősök élő utódainak dicséretes bizonyosságát s Álmosd népének büszkeségéért áll az álmosdi Piac téren Nagy Sándor János debreceni Dóczy-intézeti rajztanár, szobrászművész hatalmas alkotása, a meg nem tört, új küzdelmekre kész névtelen hajdú ércalakja, mint a mult géniusza s a boldogabb magyar jövő meg nem tört, új küzdelmekre felkészült, meg nem fáradt harcosa.

A szobormű leplezési ünnepségünk egy életen át boldogító élmény marad; térjen érte a magyarok Istenére dicsőség és magasztalás.

A névtelen hajdú hős névtelen munkásai kell, hogy maradjunk mindannyian, azért engedjék meg nekem, hogy korunk beteges éremlygésével ne méltassam érdemeink: minden szónál boldogítóbb és maradandóbb érték a jól végzett munka tudata: ez legyen a mi jutalmunk is. Álmosd népe megmutatta, hogy méltó hordozója nagy történelmi multjának és elkötelezésének, amikor 1934 október 14-én történelmet írt a Boeckay István harangjával és 30 kat. hold föld szántó prima föld vásárlásával (adósságsinálás nélkül) és gyönyörű Boeckay-hajdúszoborművével szentelte meg e nagy nap emlékét.

Szabad legyen mégis megemlékeznem külön is arról az egész férfiről, ki gazdag lelkével, a hajdúemlékekért lánogoló akarásával, meg nem fogyó bátorításával, mint tűz-oszlop, mint inspirátor járt élünkön: ez a férfiú: vitéz Zákányi Győző, a 11. hajdúezred nemzeti ura, — áldja meg a jó Isten érte.

Ezek után szabad legyen ismertetnem elszámolásunk: Bevételeink volt 6552.53 P, melyből református egyházaink 1619.29 P, református egyházi intézményeink, iskoláink 717.67 P, a Hangya-központ, OKH Magyar Mezőgazdák és a Hangya Szövetkezetek 681.70 P, a Hajdú városok, Debrecen sz. kir. város, Bihar vármegye stb. 2013.17 P-t adományoztak a szobormű céljaira. Kiadásaink fedezetlen összegére, míg a megajánlott összegek befizettek, 900 P kölcsönt vettünk az Álmosdi Fogváltási és Értékesítő Szövetkeztől.

Kiadásaink végösszege 6519.47 P, nem számítván sem a bevételeknél, sem a kiadásoknál az 1920 P takarékbetétet.

A szobrászművész úrral megejtettem a végelszámolást, aki igazolván, hogy reáfizetett alkotására, átvállaltam túl-

kiadásait, amihez a bizottság hozzájárulását kérem, ez az összeg 881.50 P s ezzel az összeggel minden ellene támasztott követelés teljes kiegyenlítését nyert.

Vállaltam a szobormű alapzatának anyaga költségét is, amit már eleve bizottságunk előlegezett s mivel a heteken keresztül itt dolgozó munkásait is minden megtérítés nélkül sajátomból kosztoltam és láttam el. Szobrászművész úr is köszönettel és megnyugvással fogadta elszámolásunk.

Egyéb kiadásaink még a hajdúmegyei sofförnek adott 10 P, melyet sajátomból már azért is megtérítettem, hogy személyi rezsit ne terhelje bevételeink; továbbá Debreczeny Tivadarnak a tervezetért 45.70 P, portóköltsége a tanár úrnak küldött összegnek 4.80 P. Diszfákért 64 P. Kerítésért és szoboralap 1002.48 P, a bronzkioszorú vasúti szállításán 10.74 P.

Jelentem még, hogy a hatalmas levelezéshez szükséges papírt és portóköltséget részben sajátomból, részben hivatalos átalányából fedeztem és e címen egyetlen fillér terhünk nem volt. Sajátomból fedeztem az összes utazásom költségeit autó- és egyéb díjakat, amiben a bizottság tagjai is hasonlóan jártak el s így volt biztosítható, hogy munkánk sikerrel járt és piacterünkön áll hatalmas szoborművünk.

Jelentem, hogy az ünnepi ebéd költségeihez sem járult egyetlen fillérrel sem hozzá pénztárunk s annak fedezetét az álmosdi presbitérium, az Álmosdi Fogv. Szöv. készpénzbeli adománya s áldott népünk nemes lelke biztosította, hűséges munkatársainknak, az álmosdi tanítótöbbségnek anyagi és erkölcsi támogatásával.

Amidőn még indítványozom, hogy a helyi bizottság továbbra is maradjon meg a hajdúszellem s az emlékmű ügyének szolgálatában a 11. hajdúezredrel kapcsolatosan, vagyok tisztelettel

Álmosd, 1934 október 31.

*Székelyhídy Béla,*

református esperes,  
az előkészítőbizottság  
ü. v. elnöke.

A Debreceni Protestáns Lap 1934. évi augusztus hó 15-én megjelent számában közreadtam az álmosdi Boeckay-hajdúemlékműre adományozott összegek elszámolását, a későbbben érkező küldeményekről hálás köszönettel az alábbiakban adom elszámolásunk:

Alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye: Hajdúszovát 5 P.

Bihar-érmelléki református egyházmegye: Bagamér 30 P, Bojt 20 P, Csökmő 10 P, Furta 13 P, Kismarja 19.93 P, Nagykerekéi 30 P, Újléta 5 P, Nagyléta (második küldemény) 30.98 P. Összesen: 158.91 P.

Debreceni egyházmegye: Biharnagybajom 10 P, Derecske 5 P, Esztár 10 P, Hosszúpályi 3.02 P, Míkepéres 5 P, Monostorpályi 5 P. Összesen: 38.02 P.

Felsőszabolcsi református egyházmegye: Nyírmada 2 P.

Középszabolcsi egyházmegyéből: Kállósemjén 1 P, Nagykálló 50 P, Vasmegeyer (második küldeménye) 1.70 P. Összesen: 52.70 P.

Nagykárolyi egyházmegyéből: Ilk 6.10 P. Szatmári egyházmegyéből: Győrtelek 1.68 P, Komlód-tótfalu 1, Méhtelek 1, Nagygéc 1, Szamosbecs 1. Összesen: 5.68 P.

Testületek befizetései: Hajdúböszörmény város 500 P, Hajdúszoboszló 250 P, Monostorpályi Fogv. Szöv. 5 P, Horváth Imre református lelkész (Majtis) 2 P, Székelyhídy Lajos (Majtis) 5 P, Falábú Teréz tanítónő (Hajdúnánás) 3 P, Furta község 5 P, Bagamér község 20 P, Újléta község község 5 P, Bihar vármegye 300 P, Nagykerekéi Hitelszövetkezet 15 P, Nagykálló község 100 P, Suhajda Dénes bagaméri erdőmérnök 10 P, Tiszántúli református egyházkerület 200 P, Kultuszminisztérium 200 P. Összesen: 1520 P.

Álmosd, 1934 november 2.

Mély tisztelettel és köszönettel:

*Székelyhídy Béla,*  
esperes.

**Ifjúsági vezetőképző tanfolyamok a szatmári református egyházmegyében.** A nyári konferenciák után, amelyeknek az volt a célja, hogy a gyülekezetek felfigyeljenek a mind erőteljesebben kibontakozó KIE munkára és ifjúságunk oda álljon Krisztus zászlaja alá, most a vezetőket gyűjtötte össze a szatmári református egyházmegye, hogy mielőtt minden egyházban megindulna az ifjúsági egyesületi tevékenység, a tisztikar tisztában legyen az ifjúsági munka

alapelveivel, módszereivel és szervezetével. Nábrád, Ökörítő, Méhtelek, Kómoró, Tiszacsécsé voltak a vendéglátó egyházak, ahová a környék lelkészei, tanítói, egy-egy gondnok vagy presbíter és az ifjúság legjobbjai sereglettek egybe, hogy végig hallgassák Dobos Karoly konventi KIE-titkár lebilincselő és végtelenül értékes előadásait. Különösen mély nyomokat hagyott és iránytadó volt a reggeli biblia-tanulmányozás, amely a vezetőnek Istenhez és az ifjakhoz való viszonyára világított rá. Dobos Károly egész napon fáradhatatlanul árasztotta a hosszú évek alatt külföldön és itthon elméleti és gyakorlati úton szerzett sok tudását és tapasztalatát. Ifjak és vénék sokat gazdagodtak a hallottakból és hálásak voltak az előadónak, akinek — miután Kovács Péter földműves, titkár, betegsége miatt nem jöhetett el — Sipos Károly egyházmegyei ifjúsági megbízott volt a kísérője és egyben-másban segítőtje.

**Ha hirdetőinknél vásárol, szíveskedjék a lapunkban megjelent hirdetésre hivatkozni.**

## HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3445—1934. szám.

### KÖRLEVÉL

**a kebelbeli közép- és középfokú iskolák tekintetes Igazgatóságaihoz.**

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 34.975—1934. V. 1. szám alatt közölte velem, miszerint az osztrák szövetségi közoktatásügyi minisztérium a m. kir. kereskedelemügyi Miniszter úr útján azt a javaslatot terjesztette a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr elé, hogy a kölcsönös, idegenforgalom fellendítése érdekében megkönynyítendő volna a magyar tanulóifjúságnak, nemkülönben a tanulókat kísérő tanároknak a téli sportidényben az osztrák sítérek felkeresése. E cél elérése érdekében az osztrák szövetségi közoktatásügyi minisztérium kebelében működő állami sítanfolyamok és iskolai menházak intézősége messzemenő kedvezményeket biztosít a különböző sítanfolyamon résztvevő tanulók és kísérő tanáraik számára. Minthogy azonban a menházak a karácsonyi szünet alatt másirányban igen igénybe vannak véve, az osztrák hatóságok szerint kívánatos volna, ha a tanulók és kísérő tanárok a karácsonyi szüneten kívül is január hónap szabadságot nyernének a sítanfolyamokon való részvétel céljából.

Méltányolva az osztrák szövetségi minisztérium megindokolt fentebbi javaslatát és előmozdítani kívánván e kiváló téli sport szakszerű fejlődését, nem zárkozom el az elől, hogy a közép- és középfokú fiúiskolák tanulói január hónapokban is résztvehessenek az osztrák sítanfolyamokon és e célból részükre január 3. és 20-ika között tíznapi szabadságot engedélyezek. Ebben a kedvezményben azonban csak azok a tanulók részesülhetnek, akik tanulmányaikban általános jeles, vagy legalább általános jó eredményt tanúsítanak.

A sítanfolyamok költsége (utazás, teljes ellátás) 80—100 P körül mozog, aszerint, hogy közelebbi vagy távolabbi helyről és helyre történik az utazás.

A sítanfolyamok helyei (a számok az ágyak számát jelentik): Alsóausztriában: Annaberg (120), Josefsberg (40), Lunz (36), Puchberg am Schneeberg (40), Türnitz (225), Waidhofen a. d. Ibs (76). Felsőausztriában: Coisern (34), Salzburg tartományban: Radstadt (113), Saalbach (36). Steierben: Bad Ausse (50), Mariazell (71), Mariazell Villa Fleisch (35), Ramzau b. Schladming (18), Teichalpe Hochalantsch (35).

Ha az iskola 16—20 tanulót maga vezet, a helyet maga jelölheti meg és kísérő tanárról is maga gondoskodik. Ellenkező esetben a jelentkezőkből a KISOK miniszteri biztosa állít össze csoportokat, jelöli ki a tanfolyam helyét és gondoskodik kísérő tanárokról.

Minden 15 tanuló után egy kísérő tanár szabadságát engedélyezem, akinek helyettesítését az illető tanári kar belkörüleg díjtalanul köteles ellátni.

A sítanfolyamok megszervezésével, illetve lebonyolításával a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a KISOK

miniszteri biztosát (Budapest, V., Alkotmány-u. 3.) bízta meg, ahová minden irányú érdeklődés közvetlenül intézendő. Ismétlem, hogy az iskolák igazgatói csak oly tanulót terjeszhetnek elő a sítanfolyamon való részvétel miatt szabadságra, illetve csak oly tanulóknak adhatnak szabadságot, akik ellen tanulmányi és fegyelmi tekintetben kifogás nem merül fel.

Ütlevélről a tanuló gondoskodik és viszi magával. Az osztrák schilling beszerzéséről a KISOK miniszteri biztosa gondoskodik, ha az iskola ilyirányú kérelemmel fordul hozzá és a szükséges pengőt 1934 december 10-ig beküldi. A jelentkezési határidő szóban vagy írásban 1934. évi dec. 3-ika. A jelentkezéssel együtt 6 pengő is beküldendő a KISOK címére (Budapest, V., Alkotmány-utca 3.), mert ellenkező esetben a jelentkezés nem érvényes. Ha a tanuló a tanfolyamon résztvesz, a jelentkezéskor befizetett 6 P az ellátásba be fog számítani.

Azok az iskolák is, melyek önállóan vesznek részt e sítanfolyamon, a KISOK miniszteri biztosánál tartoznak jelentkezni, megjelölve a tanfolyam helyét, mivel az osztrák hivatalos hatóságokkal csak a KISOK miniszteri biztosa intézheti el a jelentkezések elfogadását.

Erről az igazgatóságokat tudomás és további eljárás végett értesítem.

Debrecen, 1934 október 25.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3493—1934. szám.

### KÖRLEVÉL

**a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.**

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 46.695—1934. V/2. ü. o. szám alatt kelt leiratával a folyó 1934—35. tanévre terjedő hatállyal, a gazdasági irányú továbbképző népiskolákra kiterjedő hatáskörrel, a tanfelügyelői iskolalátogatói teendők elvégzésével az alábbiakat bízta meg:

Szatmár-Ugoicsa és Bereg k. e. e. vármegyék területére Géher Lajos gazdasági népiskolai országos szakfelügyelőt.

Békés vármegye területére Krafcsik Gábor mezőberényi és vitéz Boesköy András békéscsabai gazdasági népiskolai igazgatókat.

Bihar vármegye területére Brózik Dezső berettyóújfalui, Czako József derecskei és Sebők Sándor komádi gazdasági népiskolai igazgatókat.

Csanád-Arad és Torontál k. e. e. vármegye területére Schill János makói és Brenner József csanádpalotai gazdasági népiskolai igazgatókat.

Csongrád vármegyében Kiskundorozsma község és a kiskundorozsmai járás területére Vass János kiskundorozsmai, a vármegye többi területére pedig Benke Ferenc szeged-alsóközponti, Bíró Antal szeged-röszkei, Kamenszky Béla szeged-szatymazi és Torontáli János szeged-felsőközponti gazdasági népiskolai igazgatókat.

Hajdú vármegye területére Rácz Sándor kabai gazdasági népiskolai igazgatót.

Heves vármegyében a gyöngyösi és tiszafüredi járások területére vitéz Gyutay István gyöngyösi, a hevesi és hatvani járások területére László Béla Dénes hatvani, az egri és pétervásári járások területére pedig Gáspár János egri gazdasági népiskolai igazgatókat.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a jársági alsó, a jársági felső járások és Jászberény város területére Németh Béla járszadányi, a központi járás, valamint Szolnok város területére Döme Sándor szolnoki, a tiszai közép- és tiszai felső járások, valamint Karcag és Kisújszállás városok területére Pataky Sándor kisújszállási, a tiszai alsó járás, valamint Mezőtúr és Túrkeve városok területére Vranay Kálmán túrkevei gazdasági népiskolai igazgatókat.

Szabolcs és Ung k. e. e. vármegye területére Szemerédy János nyírbátori gazdasági népiskolai igazgatót.

Erről a vezetésem alatt álló iskolák helyi hatóságait, az iskolaszékeket és a tanító urakat azzal értesítem, hogy nevezett tanfelügyelői iskolalátogatók az 1868 : XXXVIII. törvényeikk 14. §-a alapján fel vannak jogosítva arra, hogy

a felekezeti gazdasági irányú továbbképző népiskolákat is meglátogathassák.

Az iskolalátogatók működésükben támogatásban részesítendőek.

Debrecen, 1934 október 25.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3510—1934. szám.

#### KÖRLEVÉL

##### a nagytiszteletű presbiteriumokhoz.

A mohácsi fogadalmi templom építési bizottsága, abból az országos és hazafias alkalomból, hogy Mohácson, a mohácsi vészből történt nemzeti feltámadás emlékére fogadalmi templomot épít, kérelemmel fordult a magyar református gyülekezetekhez is.

Isten emez újabb hajléka félig már megépült s hogy tovább építhető legyen, a nemzet minden tagját felkérték támogató adakozásra.

Az adakozásra felhívó kérelmet szeretettel ajánlom a hatóságom alatt álló presbiteriumok és lelkész urak pártfogásába.

Debrecen, 1934 október 25.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3630—1934. szám.

#### KÖRLEVÉL

##### az önálló hitoktató urakhoz.

Tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium a vallás-oktató segédlelkészek betegség és balesetelleni biztosítása tárgyában 35.490/VI.—1934. sz. alatt a magyarországi református egyház Egyetemes Konventjének elnökségét arról értesítette, hogy az állam által díjazott református vallásoktató segédlelkészek (önálló hitoktatók) betegség és baleset ellen nem biztosíthatnak. Az 1927: XXI. tc. 7. §-ának 1. és 5. bekezdésében foglaltak értelmében az önálló hitoktatókra az OTI baleset és betegség ellen való biztosítási kötelezettség nem terjed ki.

Debrecen, 1934 november 1.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3831—1934. szám.

#### KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Van szerencsém Esperes úrnak figyelmét felhívni a „Debreceni Képeskönyv” és „Debrecen és a Hortobágy” c. művekre abból a célból, hogy azokat a presbiteriumoknak a tanítói és tanulói könyvtárak részére beszerzésre ajánlani méltóztassék.

A könyvek tartalmát tekintve, azokat vizsgái jutalmazásra is kiválóan alkalmasnak minősítem. A művek összeállítói: dr. Ecsedi István és Nyilas-Kolb Jenő.

A „Debrecen és a Hortobágy” tulajdonképpen a „Debreceni Képeskönyv” kisebb, népszerű kiadása.

Mindkettő Debrecen mutatja be. Mindkét könyv elvezeti a szemlélőt a magyar reformátusság tűzhelyéhez, a történelmi nevezetességű Nagytemplomhoz, az öreg Kollégiumhoz, amelynek kebelén a magyar nemzetnek annyi sok kiválósága szívia lelkébe az Isten félelmét, a haza szeretetét, az ember megbecsülését; felmutatják e könyvek az újabb idők alkotásait, amelyek a magyar lélek töretlenségét s Debrecen város polgárságának a nemzeti kultúráért való fejedelmi áldozatkészségét mutatják. Megismerjük belőlük a „Hortobágy”-ot, annak szépségeit; az ott lakó pásztorok életmódját, a pusztá hasznosítását, egész életét.

1. A „Debreceni Képeskönyv”, 115 képpel, bolti ára 4:80 P.

2. „Debrecen és a Hortobágy”, 79 képpel, népszerű kiadás 2 P.

A Debreceni Protestáns Lap-ra hivatkozással történő megrendeléseknél a kiadó 10% engedményt ad.

Az említett művek Somló Béla könyvkiadónál, Budapest, V., Dorottya-u. 9. rendelhetők meg.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1934 november 7.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3900—1934. szám.

#### KÖRLEVÉL

##### a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az I. lelkészképesítő szóbeli vizsga idejéről 1935. évi febr. hó 5. (ötödik) napjának d. e. 9 óráját, a II. lelkészképesítő szóbeli vizsga kezdetéről az 1935. évi február hó 12. (tizenkettő) napjának d. e. 9 óráját tűztem ki. Mindkét vizsga a Kollégium épületében lesz megtartva.

Az I. lelkészképesítő zárthelyi írásbeli vizsga febr. hó 4-én (negyediken) délután 3 órakor, a II. lelkészképesítő írásbeli vizsga február hó 11-én (tizenegyediken) délután 3 órakor kezdődik.

Az I. vizsgára február hó 4-én (negyedik) délelőtt 11 órakor a lelkészképzőintézeti igazgató hivatalos helyiségében (Kollégium), a II. vizsgára február hó 11-én déli 12 órakor az egyházkerületi főjegyzőnél a püspöki hivatalban kell jelentkezni.

Mind az I., mind a II. vizsgára jelentkezők a vizsgát megelőzőleg egy hónappal tartoznak okmányait (theol. végbizonyítvány, I. lelk. vizsgai bizonyítvány, összes szolgálati bizonyítványok a theol. tanfolyam bevégezése, illetőleg az I. vizsga letétele óta) a lelkészképzőintézeti igazgatóhoz, illetve Maklár Károly egyházkerületi főjegyzőhöz (Debrecen, Árpádtér) beküldeni.

Mihez tartás végett tudatom, hogy az I. lelkészképesítő bizonyítványra 2 P, a II. lelkészképesítő oklevélre 10 P okmánybélyeget kell az Illetéki Díjszabás szerint ragasztani.

Felkérem Esperes urat arra is, hogy amennyiben a vizsgát megelőző hónapban valamelyik jelölt ellen fegyelmi eljárás tétetnek folyamatba, úgy erről a vizsgát megelőzően hozzam jelentés tenni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1934 november 12.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

*A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.*

3724—1934. szám.

#### KÖRLEVÉL

##### a kebelbeli nagytiszteletű lelkész urakhoz.

A felekezeti anyakönyvekben történő utólagos bejegyzéseknek a törvényhatósági levéltárral való közlése tárgyában 7076—1934. II. szám. alatt kelt VKM. leiratot tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett közlöm:

„A m. kir. belügyminiszter úr hozzám intézett átiratából tudomásomra jutott, hogy a törvényhatósági levéltárak nem kaptak értesítést az utóbbi időben gyakori névváltoztatásoknak az 1895 október 1-ig közhitelességgel vezetett felekezeti anyakönyvekbe történt utólagos bejegyzéséről. Az ily értesítések elmulasztása folytán a levéltárakban őrzött másodpéldányok alkalmatlanokká fognak válni arra, hogy az első példányok megsemmisülése esetén azokat pótolják.

Tekintettel a névváltoztatások számának várható emelkedésére, van szerencsém felkérni Nagyméltóságodat, méltóztassék intézkedni aziránt, hogy a jövőben úgy a saját intézkedésekre történő, mint az 5912—1898. VKM. sz. rendelet 1—4. pontjaiban felsorolt esetekben foganatosítható utólagos anyakönyvi bejegyzésekről a törvényhatóság első tisztviselője, a törvényhatósági levéltárban őrzött anyakönyvi másodpéldányban való feljegyeztetés végett minden esetben értesítessék.”

Debrecen, 1934 november 3.

**Dr. Baltazár Dezső,**  
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3725—1934. szám.

### KÖRLEVÉL

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 36.161—1934 szám alatt V. I. ü. o. kelt leiratát a főhatóságom alá tartozó intézetekkel tudomásulvétel céljából közlöm:

„A m. kir. Kúria folyó évi május hó 16-án kelt B. J. 1294—88—1934. számú jogerős ítéletével Rácz István okleveles középiskolai, a budapesti V. ker. állami Berzsenyi Dániel reálgimnáziumnál óraadó helyettes tanári minőségben szolgált tanárt — aki Töketerében 1908-ban született, román kath. vallású és aki latin és görög nyelv és irodalomból a budapesti országos tanárvizsgáló bizottság előtt 1931-ben szerzett középiskolai tanári oklevelet — az Átv. 1. I. első bekezdésébe ütköző, az állam és a társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló büntett miatt az 1921. évi III. tc. 1. §. első bekezdése, valamint a 9. §. alapján a Btk. 91. §-ának alkalmazásával két évi fegyházra mint fő-, ezenfelül öt évi hivatalvesztésre és politikai jogok gyakorlásának hasonló tartamú felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre elítélte.

A m. kir. Kúria fenti ítélete alapján Rácz István tanár magyar középiskolában nem alkalmazható.”

Debrecen, 1934 november 3.

Dr. Baltazár Dezső  
püspök.

### PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK.

A bűdszentmihályi református egyház pályázatot hirdet november 21-i határidővel egy nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra.

Helyi javadalom 39 (harminckilenc) értékegység: törvényes lakbér vagy természetbeni lakás.

Kötelesség a kijelölendő osztály vagy osztályok tanítása.

Az állás jogerőre emelkedés után azonnal elfoglalandó.

A forradalom és kommunizmus alatti magaviselet igazolando.

Megválasztott a hasznos beruházásokat köteles megvaltani.

Felszerelt kérvények a református lelkési hivatalhoz küldendőek.

A gáborjani református egyház pályázatot hirdet egy férfi tanítói állásra. Fizetés és kötelesség díjlevél szerint. Pályázati határidő november 21. Helyi jelölt van.

Iskolaszék.

### Pályázat

a szamosszegi református egyház kántortanítói állására. Javadalom: kényelmes lakás gazdasági épületekkel, gyümölcsös, konyhakerttel, 62 Hl. és 69 liter búza egyház magtárából havi részletekben, 326 pengő szintén havi részletben fizetve, 5 öl kemény tűzifa beszállítva, 16 kis hold szántó-föld, adóját egyház fizeti, 4 hold legelő. Értékegysége 97.

Kötelessége: Orgonista-kántori teendők végzése, ének-kar vezetése, a rábizott osztályok tanítása, belmissziói munkákban segédkezés, lelkész akadályoztatásakor szószéki szolgálat végzése. Pályázati határidő: megjelenéstől számított nyolc nap. Orgona- és énekpróbára megjelenés megkívántatik. Állás a választás után azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények kellően felszerelve és választóbélyeggel ellátva a lelkési hivatal címére küldendőek.

Szamosszeg, 1934 november 13.

Batta Miklós,

református lelkész, iskolaszéki elnök.

### TARTALOM:

Dr. Baltazár Dezső 1933 évi püspöki jelentéséből részlet.  
Baráth Imre: Modern idők, emberek.  
Tudomány és irodalom,  
Hírek az egyházmegyéből.  
Gyászrovat.  
Különlélek.  
Hivatalos értesítések. Pályázatok.  
Tartalom.  
Hirdetések.

## Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az Isten kegyelme . . . . .	1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . .	—50
Dr. Bartók György: Forradalom és reformáció . . . . .	—30
Benke Tibor: A munkásság és a vallás belmissziói szempontból . . . . .	—60
Czeglédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . . .	—50
Dr. Erdős József: A második helvét hitvallás . . . . .	1.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító-lámpásának sugarai . . . . .	—50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete . . . . .	2.90
Dr. Incze Gábor: Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . .	7.—
— Esketési beszédek . . . . .	3.—
— Keresztelési beszédek . . . . .	3.—
— Temetési beszédek . . . . .	3.—
— „Az az ember Te vagy!” (Prédikációk) . . . . .	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr.: Világhatalom és Istenország . . . . .	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota: A debreceni református Nagytemplom . . . . .	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar református egyházalkotmány . . . . .	1.60
Makay Miklós: A gyakorlati keresztyén-ség világmozgalma . . . . .	1.80
Dr. Módis László: Rövid bibliai héber nyelvtan . . . . .	6.—
— Zakariás próféta és könyve . . . . .	2.80
Dr. Ravasz László: A nemzeti egység lelke . . . . .	—40
Révész Imre élete . . . . .	1.—
Dr. Révész Imre: Az Ige fénye (Prédikációk) . . . . .	1.20
— Kálvin János élete . . . . .	—30
Szabó Gyula: „Sötétségből világosság ragyogjon!” (Prédikációk) . . . . .	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénység ellen) . . . . .	3.—
Varga József: Korálkönyv . . . . .	5.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . .	7.—

Fenti művek kaphatók:

# „MÉLIUSZ”

## KÖNYVKERESKEDÉSSEN

### DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

**Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében**  
forduljon bizalommal  
**DIENES JÓZSEF O. F. B.** ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-  
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással  
**TÓTH GYULA**  
vasüzletében  
DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

**Magyarország aranykoszorús mestere**

## Szlezák László

harang- és ércöntöde, harangfelsze-  
relés és haranglábgyár

**BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál



BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE  
KÉSZÍTETT HARANG, MELVET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR  
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. • Számos egyházi elismerőlevél  
Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,  
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,  
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-  
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-  
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy  
aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-  
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-  
mos új harangja gyáramban készült.**

**Vásároljon** a mai gazdasági helyzet-  
nek legjobban megfelelő  
bevásárlási rendszerrel  
a „TAKARÉKOSSÁG KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG”  
DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6  
évek óta jól bevált és minden előnyt  
a vásárlónak nyújtó rendszerével!

Ha még nem lenne igazoló könyvecskéje  
és vásárlási utalványa, forduljon ennek kiállításáért  
a Takarékoság irodájához Debrecen, Deák Ferenc-u. 6.

Debrecenben: 48 régi nagy megbízható cégnél érvényes  
Mátészalkán: 11 „mindennemű szükségletének beszerzésénél ez igazolvány  
és utalvány.

Sem a könyvecskéért, sem a vásárlásnál nem fizet semmit!!

**Minden üzletbe úgy léphet be ez utal-  
ványokkal, mint a készpénzvevő!!**

## SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János vasnagykereskedése  
Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő tűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.  
Magyar gyártmányú zománc-edények,  
zslr-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.

Ruha-, télikabát- és felöltőszövetekben  
legnagyobb választék és legolcsóbb árak

## „Posztóház”-ban

Debrecen, Svetits-palota.

Kérjen mintákat! Telefon: 34-47.

Vigyázzon! Csak szaküzletben vásároljon!

## SZENDRŐ SÁNDOR

zongora-, gramofon-, hangszerraktár  
DEBRECEN, BATTHYÁNY-UTCA 22. SZ.

Zongorahangolás, javítás Tennisz-ülők szakszerű  
helyben és vidéken. hűrozása és javítása.

## Minden szülő

saját érdekében az 52 éve fennálló testvér-cégnél

## Kulcsár Imre Fia

üzletében szerezz be gyermekei cserkész felszerelését.  
Cserkészzöv 1-20 P. 1 pár cserkészzharisnya —70 fill. Cserkész ing  
vászonzól 3— P. Cserkészjelvény —08 fill. Cserkész nadrág 3— P.

Kérjen részletes árlapot.